

Vuosikertomus 1997

Gefilus®

HYLA®

Pehmis®

PUFFET™

VALIO
EMMENTAL
punaleima

Joke®

grandi®

Tutteli®

HOVI®

La Gala®

VALIO
RAEJUUSTO

Turunmaa®
KEVYT

VALIO

NAMI
NAMI

VALIO
Edam

Voimariini®

Super™

Pinguini®

VALIO
HYLA
DIET
JADE™

CLASSIC

VALIO
Aamupala

Valiojogurtti®

Voilevi®

Sisällysluettelo

Valio-konsernin viisivuotiskatsaus	4
Valio - vastuullista osaamista	5
Valio-konsernin organisaatio	5
Toimitusjohtajan katsaus	6
Hallintoneuvosto, hallitus, tilintarkastaja	7
Hallituksen toimintakertomus	8
Konsernin tuloslaskelma	11
Konsernin tase	12
Konsernin rahoituslaskelma	14
Emoyhtiön tuloslaskelma	15
Emoyhtiön tase	16
Emoyhtiön rahoituslaskelma	18
Konsernin ja emoyhtiön liitetiedot	19
Emoyhtiön voitonjakoehdotus	28
Tilintarkastuskertomus	29
Hallintoneuvoston lausunto	29
Maidonhankinta	30
Tuottajayhteydet	30
Tuotanto- ja tukipolitiikka	31
Tutkimus ja tuotekehitys	31
Valio Tuoretuotteet	32
Valio Juustot	34
Valio Ravintorasvat ja Jauheet	36
Valiojäätelö	38
Valio Kotimaan myynti	40
Haasteena vastuu	41
Valio Oy:n omistajat	42
Valio-konserni ja omistajameijerit	42
Valio-konsernin osoitteita	43

Valio-konsernin viisivuotiskatsaus

	1997	1996	1995	1994	1993
Liikevaihto milj. mk	8 055,5	7 837,6	8 181,9	8 785,9	8 844,6
Kehitys %	+2,8	-4,2	-6,9	-0,7	+18,1
- Kotimaa milj. mk	5 570,7	5 866,5	6 583,4	6 575,6	6 708,5
Kehitys %	-5,0	-10,9	+0,1	-2,0	+22,9
- Ulkomaantoiminnot milj. mk	2 484,8	1 971,1	1 598,5	2 210,3	2 136,1
Kehitys %	+26,1	+23,3	-27,7	+3,5	+5,2
Taseen loppusumma milj. mk	4 501,6	4 457,8	4 575,1	5 364,3	4 348,2
Vieras pääoma % taseesta	54,1	53,2	53,6	61,3	64,8
Oma pääoma + varaukset % taseesta	45,9	46,8	46,4	38,7	35,2
Henkilöstökulut milj. mk	916,4	872,6	945,2	752,5	597,8
Henkilöstö keskimäärin	4 537	4 801	5 101	4 265	3 234
Vaihto-omaisuus milj. mk	739,8	771,5	749,8	874,1	679,9
Investoinnit milj. mk	248,5	211,9	279,1	194,2	227,1
Kokonaispoistot milj. mk	346,6	340,2	262,6	264,1	216,9

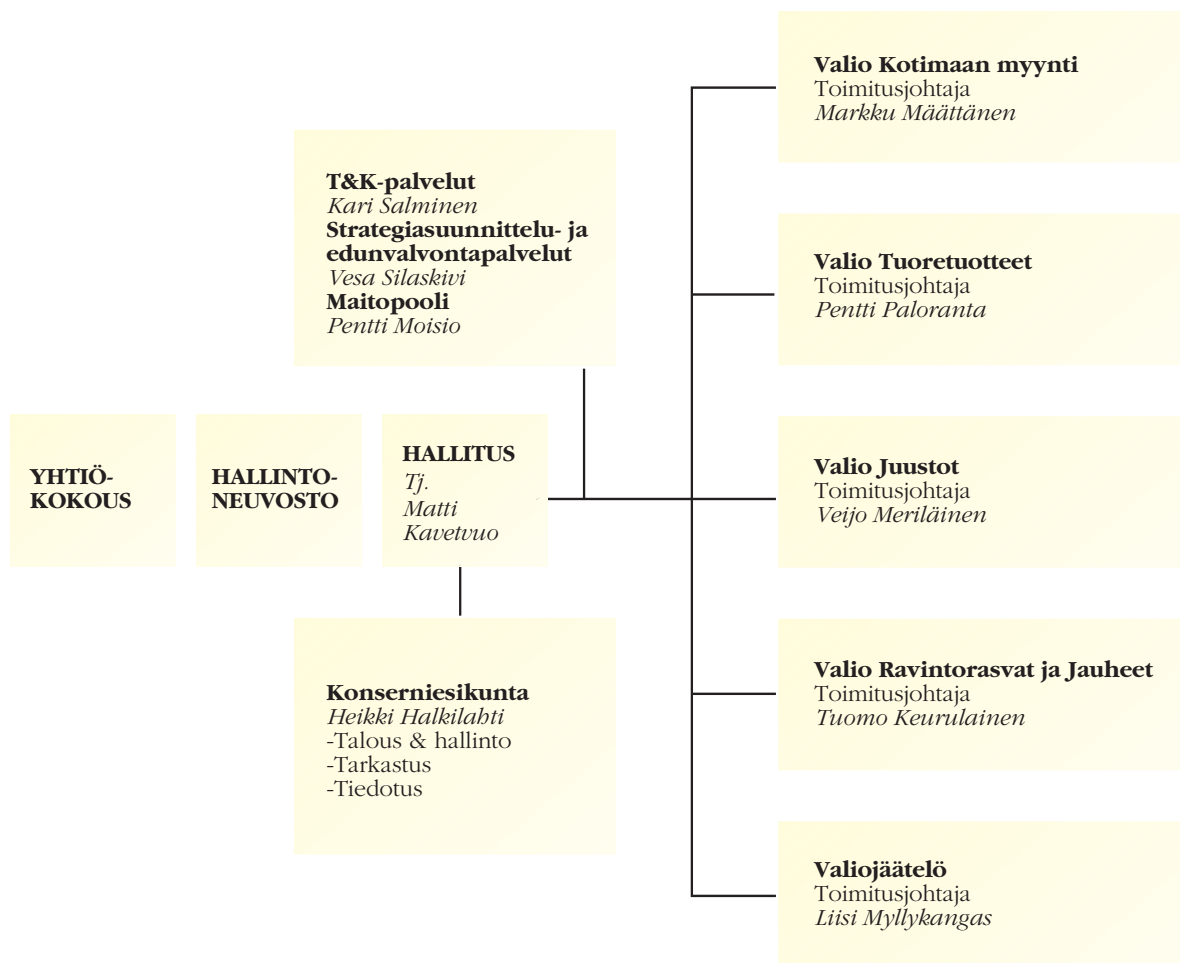
Valio - vastuullista osaamista

Valio Oy on Suomen johtava maitoa jalostava ja markkinoiva yritys. Valio on yksityinen osakeyhtiö: sen omistaa 44 osuusmeijeriä, joiden omistajajäsenenä on 20 000 suomalaista maidontuottajaa. Maidontuottaja tuottaa tilallaan laadultaan EU:n huippumaitoa, jonka jalostuksen ja käsittelyn hän on antanut Valion tehtäväksi.

Valio jalostaa maitoa nykyaikaisissa tuotantolaitoksissa parillakymmenellä paikkakunnalla eri puolilla Suomea. Valio markkinoi, myy ja jakelee tuotteensa kauppoihin, ravintoloihin, kouluihin, kioskeihin, noutotukkuihin.

Valio on Suomen tunnetuimpia tuotemerkkejä. Valikoimissa on runsaat 800 tuotetta. Tuotteiden pakkauskoot, laktoosi- ja rasvapitoisuudet ym. vaihtelevat kuluttajan toiveita vastaavasti. Valio tarjoaa hyvänmakuisia, luonnonläheisiä ja monipuolisia elintarvikkeita, tuorena joka päivä.

Valio-konsernin organisaatio 1.1.1998

Toimitusjohtajan katsaus

Valio-konsernin tulos vuodelta 1997 oli edellisvuoden mukainen, kun otetaan huomioon omistajaosuuskunnille maitoraaka-aineesta tilitetty aiempaa korkeampi hinta. Tuloksen vakaa kehitys johtui pitkälti vientimarkkinoiden hyvästä hintatasosta sekä valiolaisen meijeriteollisuuden rakennerationalisoinnista.

Valion myynnin kehitys jatkui samansuuntaisena kuin koko EU-jäsenyyden ajan.

Aiemmin, säännöstellyssä toimintaympäristössä, Valiolla oli kotimaassa lähes monopoliasema. Uuden kilpailulainsäädännön ja EU-jäsenyyden myötä on Valio kilpailun kiihtyessä ja tuonnin avauduttua odotetusti menettänyt vuosittain jonkin verran markkinaosuuksia kotimaassa. Vastapainoksi olemme ulkomaan markkinoilla lisänneet kilpailukykyämme ja rakentaneet riipeästi uusia asemia.

EU-jäsenyyden aikana Valion ulkomaantoiminnan liikevaihto on kasvanut neljänneksen vuodessa, joten uusia ulkomaisia markkinoita on kehitetty miljardin markan verran. Tämä on vaatinut merkittävää toimintojen uudelleen suuntausta tilanteessa, jossa Valion perinteistä "leipähammasta", kotimaan toimintaa, on jouduttu jatkuvasti sopeuttamaan

aiempaa niukempiin myyntimääriin.

Kehitys on ollut välttämätöntä myös kulutusmuutosten takia. Esimerkiksi maitoalan kotimaan päätuotteen, kevytmaidon, kulutus on alentunut vuodesta 1995 merkittävästi. Kevytmaidon kulutus on pienentynyt määrällisesti lähes saman verran, kuin vuosittain käytämme raaka-ainetta vientijuustojen valmistukseen Belgiaan, yhteen päivienti-maistamme. Toisaalta kulutuksen kasvu kotimaassa on viime vuosina painottunut erityisesti juustoihin, jogurttiin ja jäätelöön. Kun näissä tuoteryhmissä voimakkaasti lisääntynyt tuonti on rajoittanut Valion mahdollisuuksia hyötyä kasvavista markkinoista, on konsernimme hakenut uusia markkinoita ulkomailta.

Vientimarkkinoiden kehittäminen on ollut myös tärkeää kotimarkkinoiden hintatason vakauttamiseksi. Valion vastuullisista vientiponnisteluista huolimatta kilpailutilanne on parin viime vuoden aikana alkanut kotimaassa vinoutua, mikä on johtamassa huomattavasti aleneviin maitonesteiden hintoihin ylikapasiteetin ja jatkuvasti alenevan kulutuksen takia.

Alkaneen tilivuoden aikana Valio on saavuttamassa pääosan niistä rakennekehitystavoitteista, joiden varaan yhtiön tämän vuosikymmenen strategia paalutettiin vuosina 1992 - 93. Nyt on aika uudistaa konsernin kehitysstrategioita niin, että kykenemme vastaamaan vuosituhannen vaihteessa alkavan uuden vuosikymmenen haasteisiin.

Tämän päivän Valio on meijerialan yrityksenä suhteellisen kansainvälistynyt. Se markkinoi merkittävän osan ulkomaan myynnistään tunnetuilla, omilla tuotemerkeillään. Vas-

taanottamastamme maitoraaka-aineesta jalostimme viime vuonna 63 prosenttia kotimaan markkinoille ja 37 prosenttia ulkomaisille markkinoille.

Meijeriala on voimakkaassa murroksessa maailmanlaajuisesti. Perinteinen, paikallisuuteen ja varsin kattavaan tuotevalikoimaan perustuva toimintatapa on asteittain muuttumassa kansainväliseksi, pitkälle erikoistuneeksi, oman painopistealan huippuosaamiseksi. Alan johtavat yritykset siirtyvät raaka-aine- ja paikallismarkkinakeskeisestä ajattelusta yhä enemmän tietotaitoa sisältäviin lisäarvotuotteisiin, joista saa perinteisiä matalan jalostusarvon tuotteita paremman katteen. Tyypillinen esimerkki tästä kehityssuunnasta ovat niin sanotut terveysvaikutteiset elintarvikkeet.

Tässä muutoksessa Valio haluaa olla aktiivisesti mukana. Olemme viime vuosina oppineet uusia toimintatapoja ja löytäneet tulevaisuuden mahdollisuuksia uusista tuotteista ja uusista markkinoista. Kotimarkkinoilla taitoomme luotetaan perinteisesti, ja se on meille jatkosakin vahva pohja, jolta on hyvä ponnistaa eteenpäin.

Kiitän tilivuoden aikana tehdystä hyvästä työstä valiolaisia maidontuottajia ja yrityksemme henkilöstöä. Kiitän myös asiakkaita ja muita sidosryhmiä hyvästä yhteistyöstä. Uskon jatkuvista ja monin osin kipeistä sopeutumistarpeista huolimatta suomalaisen maidontuotannon ja -jalostuksen muutoskykyyn ja tulevaisuuteen.

Matti Kavetvuo

HALLINTONEUVOSTO

	vuodesta	erovuorossa
Niilo Mäki maanviljelysneuvos, Korttesjärvi puheenjohtaja 24.4.1997 saakka	1982	
Seppo Hakola maanviljelijä, Kuortane puheenjohtaja 24.4.1997 alkaen	1994	1999
Markku Heikkinen maanviljelijä, Tohmajärvi varapuheenjohtaja	1991	2000
Pertti Hahl maanviljelijä, Mikkelin mlk	1995	1998
Kari Harsia vastaanoton ohjaaja, Seinäjoki henkilökunnan edustaja	1996	1999
Toivo Heikkilä maanviljelijä, Haapajärvi	1996	2000
Pertti Heinonen maanviljelijä, Oripää	1992	1999
Eero Hiironen talousneuvos, Saarijärvi	1991	1998
Kari Inkinen maanviljelijä, Ruokolahti 16.6.1997 saakka	1996	
Eero Jukkara talousneuvos, Savitaipale	1989	1998
Hannu Kainu maanviljelijä, Kyyjärvi 24.4.1997 alkaen	1997	1999
Matti Karvo maanviljelijä, Rovaniemen mlk	1994	1998
Anneli Koponen vaatevaraston hoitaja, Vantaa henkilökunnan edustaja	1996	1999
Tapio Malmiharju maanviljelijä, Artjärvi	1996	2000
Martti Nevalainen maanviljelijä, Valtimo	1994	1999
Paavo Niskanen maanviljelijä, Iisalmi	1995	1998
Heikki Olkkonen maanviljelijä, Alavus	1988	1999
Riku Ollikainen maanviljelijä, Lapinlahti	1981	2000
Esko Pohjala agronomi, Orivesi	1992	1998
Kauko Puurula maanviljelijä, Reisjärvi 24.4.1997 saakka	1992	
Airi Raussi emäntä, Anjalankoski	1996	1999

	vuodesta	erovuorossa
Pentti Santala maanviljelijä, Kauhajoki 24.4.1997 alkaen	1997	2000
Osmo Sikanen maanviljelijä, Joroinen	1991	1999
Reino Tapani toimitusjohtaja, Turku	1992	2000
Juhani Väänänen maanviljelijä, Maaninka	1995	1998

HALLITUS

Into Nummila talousneuvos, Iitti puheenjohtaja 31.12.1997 saakka	1996	1997
Tauno Uitto maanviljelijä, Tyrnävä varapuheenjohtaja	1996	1998
Kari Inkinen maanviljelijä, Ruokolahti 16.6.1997 alkaen puheenjohtaja 1.1.1998 alkaen	1997	1999
Tauno Mikkola maanviljelijä, Vilppula 16.6.1997 saakka	1992	
Matti Kavetvuo toimitusjohtaja, Helsinki	1992	
Jussi Mönkkönen maanviljelijä, Kaavi 31.12.1997 saakka	1996	1997
Juhani Hörkkö maanviljelijä, Koski Tl 1.1.1998 alkaen	1998	2000
Esa Juntunen maanviljelijä, Vieremä 1.1.1998 alkaen	1998	2000

TILINTARKASTAJA

SVH Coopers & Lybrand Oy, KHT-yhteisö, Helsinki
Tauno Haataja, KTM KHT

Hallituksen toimintakertomus 1.1.1997 - 31.12.1997

YLEISTÄ

Valio-konsernin tulos vuodelta 1997 oli edellisvuoden tasoa, kun otetaan huomioon omistajaosuuskunnille maitoraaka-aineesta maksettu aiempaa korkeampi hinta. Tuloksen vakaa kehitys johtui vientimarkkinoilla vallinneesta hyvästä hintatasosta sekä valiolaisten meijeriteollisuuden rakennerationalisoinnista.

Valio vastaanotti kotimaassa maitoa 1 642 miljoonaa litraa eli saman verran kuin edellisenä vuonna. Valion kanssa yhteistyössä olevien omistajaosuuskuntien hankintaosuus pysyi saman suuruisena kuin edellisellä vuotena. Kokonaisuudessaan Valio-konsernin maitoraaka-aineen vastaanotto oli 1 793 miljoonaa litraa, jossa on mukana maidonhankinta Valion meijereihin USA:ssa ja Virossa.

Liikevaihto kotimaahan aleni viisi prosenttia. Valio menetti markkinaosuuttaan maidoissa ja juustoissa.

Erikoistuotteiden kuten jogurttien, lastenruokien sekä kevyt- ja erikoisjuustojen myynti kehittyi hyvin.

Ulkomaantoiminnan liikevaihto kasvoi neljänneksen. Eniten lisääntyi jauheiden, ravintorasvojen ja juuston myynti.

Liiketoiminta-alueittain kannattavuus parani juustoissa, rasvoissa ja jauheissa sekä jäätelössä ja säilyi tuoretuotteissa edellisen vuoden tasolla.

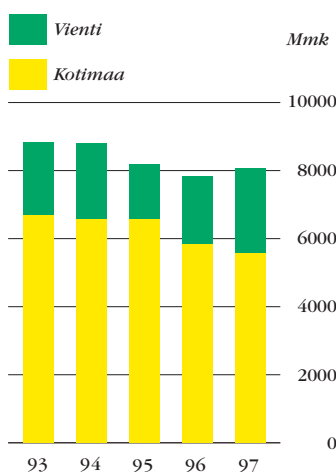
Maitoraaka-aineesta maksettiin litralta 4 penniä enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Näin ollen vertailukelpoisella raaka-aineen hinnalla konsernin tulos ennen satunnaisia eriä olisi ollut 65 Mmk nyt tuloslaskelmasta ilmenevää parempi.

Kilpailuneuvosto totesi päätöksessään lokakuussa 1997 kilpailuviraston esityksen pohjalta, että Valio on käyttänyt väärin määräävää markkina-asemaansa sen otettua käyttöön nestemaitotuotteiden alennustaulukon sekä tarjotessa asiakkailleen

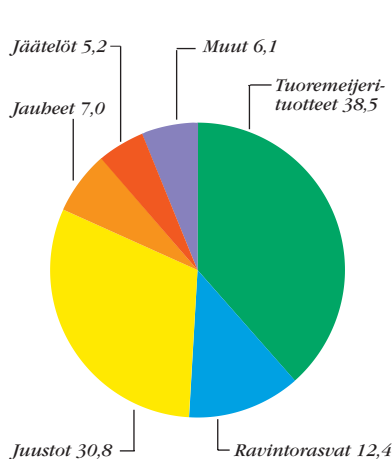
markkinarahaa. Edelleen kilpailuneuvosto määräsi Valion lopettamaan em. menettelytavat sekä Valion suorittamaan valtiolle 5 Mmk:n suuruisen seuraamusmaksun, joka on kirjattu tilikauden satunnaisiin kuluihin. Asian käsittely on kesken korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Osuuskunta Maito-Auran kanssa tehtiin uusi vuokrasopimus, joka on voimassa 1.6.1998 alkaen 10 vuotta. Sen sijaan Osuuskunta Maito-Pirkan ja Hämeen Osuusmeijerin kanssa tehdyt vuokrasopimukset päättyivät toukokuun 1998 lopussa ja niiden myötä maidonhankinta ja muu yhteistyö osapuolten kesken.

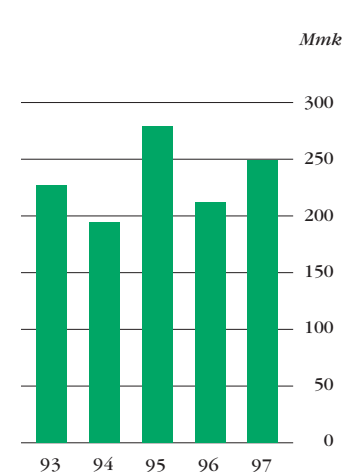
VALIO-KONSERNIN
LIIKEVAIHTO

VALIO-KONSERNIN LIIKEVAIHDON
JAKAUMA PROSENTTEINA 1997

VALIO-KONSERNIN
INVESTOINNIT

OSAKKAAT JA OSAKEPÄÄOMA

Osaksmäärä väheni tilikauden aikana kahdella. Osakkaita oli tilikauden päättyessä 44.

Valio Oy:n kokonaan maksettu osakepääoma on 586 340 000 markkaa.

MUUTOKSET KONSERNIRAKENTEESSA

Tilikauden alussa Valion omistusosuus Valiotekniikka Oy:ssä nousi 60 prosentista 100 prosenttiin.

Toukokuussa Kiinteistö Oy Kuivamaito myi omistamansa Valio Oy:n osakkeet Valion osakasmeijereille.

Tilikauden lopussa Valio ja Sodima International S.A. perustivat tasaomisteiset Yoplait Valio Nord Ab:n ja Yoplait Valio Nord Oy:n. Yhtiöiden toiminta käynnistyi vuoden 1998 alussa.

Tilikauden päättymisen jälkeen Valion omistus Kiinteistö Oy Kuivamaidossa on noussut 100 prosenttiin. Helmikuussa 1998 Valio Oy:n ja Kiinteistö Oy Kuivamaidon hallitukset hyväksyivät Kiinteistö Oy Kuivamaidon sulautumista Valioon koskevan sulautumissuunnitelman.

LIKEVAIHTO/KONSERNI

Konsernin liikevaihto oli 8 056 Mmk (7 838 Mmk). Kotimaan liikevaihto oli 5 571 Mmk (5 867 Mmk). Ulkomaantoiminnan (vienti Suomesta ja ulkomaiset tytäryhtiöt) liikevaihto oli 2 485 Mmk (1 971 Mmk).

LIKEVAIHTO/EMOYHTIÖ

Valio Oy:n liikevaihto oli 7 303 Mmk (7 382 Mmk). Kotimaan liikevaihto oli 5 569 Mmk (6 037 Mmk). Viennin liikevaihto oli 1 734 Mmk (1 345 Mmk).

INVESTOINNIT

Konsernin bruttoinvestoinnit olivat 249 Mmk (212 Mmk) eli 3,1 prosenttia (2,7 %) liikevaihdosta. Rakennuksiin ja maa-alueisiin investoitiin 30 Mmk. Kone- ja laiteinvestoinnit olivat 190 Mmk.

Osakkeisiin ja osuuksiin investoitiin 3 Mmk ja muihin pitkävaikutteisiin menoihin 26 Mmk. Konsernin nettoinvestoinnit olivat 229 Mmk (150 Mmk).

HENKILÖSTÖ

Konsernin palveluksessa oli tilikauden aikana keskimäärin 4 537 henkilöä ja edellisenä vuonna 4 801. Henkilömäärät tilikauden päättyessä olivat 4 331 ja 4 510.

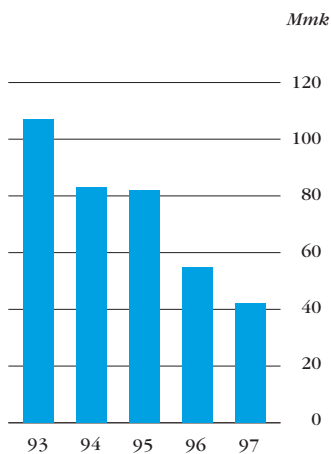
Emoyhtiön palveluksessa oli tilikauden aikana keskimäärin 4 063 henkilöä ja edellisenä vuonna 4 058. Henkilömäärät tilikauden päättyessä olivat 3 868 ja 3 731.

PALKAT

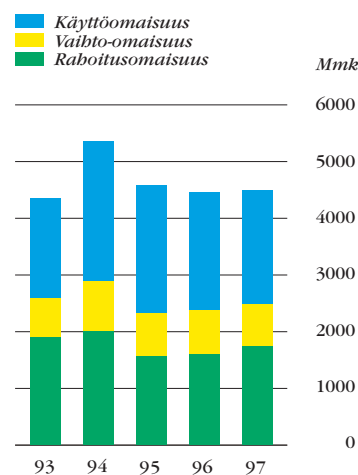
Konsernin hallitusten, hallintoneuvostojen ja toimitusjohtajien suoriteperusteiset palkat olivat 7 Mmk (7 Mmk). Muiden palkat olivat vastaavasti 670 Mmk (685 Mmk).

Valio Oy:n vastaavat luvut olivat 2 Mmk (2 Mmk) ja 596 Mmk (584 Mmk). Emoyhtiön toimitusjohtajan eläkeiäksi on sovittu 62 vuotta tai sitä varhempi osaeläke.

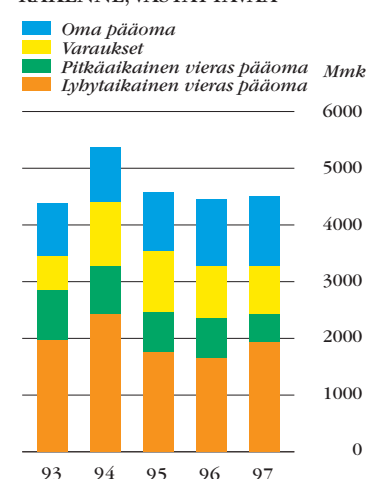
VALIO-KONSERNIN NETTOKORKKOMENOT

VALIO-KONSERNIN TASEEN RAKENNE, VASTAAVAA

VALIO-KONSERNIN TASEEN RAKENNE, VASTATTAVAA

RAHOITUS

Konsernin ja emoyhtiön maksuvalmius säilyi koko tilikauden hyvänä. Rahat ja pankkisaamiset sekä talletukset olivat tilivuoden päättyessä 958 Mmk, kun vastaava luku oli vuoden alkaessa 783 Mmk. Vaihtomaisuus oli tilikauden päättyessä 740 Mmk ja alussa 771 Mmk. Korolliset velat olivat tilikauden lopussa 772 Mmk ja alussa 942 Mmk. Näistä valuuttamääräisiä velkoja oli tilivuoden lopussa 264 Mmk ja alussa 290 Mmk. Nettorahoituskulut olivat 33 Mmk (38 Mmk) eli 0,4 prosenttia (0,5 %) konsernin liikevaihdosta. Nettokorkokulut olivat 42 Mmk (55 Mmk).

TULOS

Konsernin tulos ennen satunnaisia eriä on 184 Mmk (208 Mmk). Satunnaiset erät muodostuvat pääosin käyttöomaisuusosakkeiden myyntivoitoista, eläkevastuun maksusta ja kilpailuneuvoston määräämästä seuraamusmaksusta.

Suunnitelmanmukaisten ja tehtyjen poistojen erotus oli -56 Mmk (-30 Mmk). Tehdyt poistot ovat elinkeinoverolain sallimissa maksimeissa. Tilivuoden verot olivat 54 Mmk (88 Mmk). Tilikauden tulos on 95 Mmk (190 Mmk).

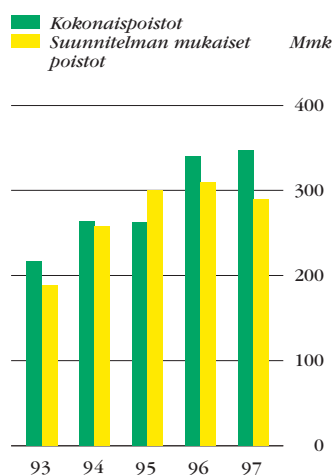
Emoyhtiön tulos ennen satunnaisia eriä on 200 Mmk (331 Mmk).

Suunnitelmanmukaisten ja verotuspoistojen erotus oli -56 Mmk (-128 Mmk). Siirtymävaraus 124 Mmk purettiin. Pakollisten varausten nettolisäys oli 3 Mmk. Tilivuoden verot olivat 53 Mmk (84 Mmk). Tilikauden voitto on 117 Mmk (210 Mmk).

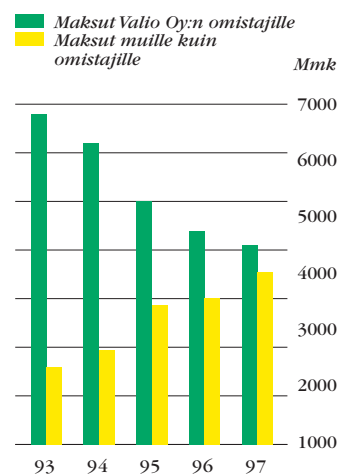
NÄKYMÄT VUODELLE 1998

Kilpailutilanne erityisesti kotimaan maitomarkkinoilla tulee kiristymään. Sen seurauksena alkaneen vuoden tulos- ja tilityskykynäkymät ovat edellisvuotista huonommat.

VALIO-KONSERNIN POISTOT

VALIO-KONSERNIN KULUJEN JAKAUMA

KONSERNIN TULOSLASKELMA

	1997	1996
Liikevaihto	8 055 544	7 837 562
Valmisteverastojen lisäys (+) / vähennys (-)	-47 496	56 928
Liiketoiminnan muut tuotot	132 312	175 765
Muuttuvat kulut:		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat:		
Ostot tilikauden aikana	5 465 257	5 340 333
Varastojen lisäys (-) / vähennys (+)	-149	48 433
Ulkopuoliset palvelut	112 683	107 287
Henkilöstökulut	538 601	524 976
Muut muuttuvat kulut	621 901	630 660
	-6 738 293	-6 651 689
Myyntikate	1 402 067	1 418 566
Kiinteät kulut:		
Henkilöstökulut	377 773	347 599
Vuokrat	66 687	76 165
Muut kiinteät kulut	450 497	449 417
Käyttömaksut	-	-10 530
	-894 957	-862 651
Käyttökate	507 110	555 915
Poistot		
Käyttöomaisuudesta ja muista pitkävaikutteisista menoista	276 849	296 760
Liikearvon poisto	13 419	13 628
	-290 268	-310 388
Liikevoitto	216 842	245 527
Rahoitustuotot ja -kulut:		
Osinkotuotot	2 744	3 847
Korkotuotot	31 755	32 341
Muut rahoitustuotot	12 389	15 709
Osuus osakkuusyritysten voitoista	869	1 426
Korkokulut	-73 974	-87 129
Muut rahoituskulut	-6 756	-3 953
	-32 973	-37 759
Voitto ennen satunnaiseriä, varauksia ja veroja	183 869	207 768
Satunnaiset tuotot ja kulut:		
Satunnaiset tuotot	8 226	23 692
Satunnaiset kulut	-94 609	-109 885
	-86 383	-86 193
Voitto ennen varauksia ja veroja	97 486	121 575
Poistoeron lisäys (-) / vähennys (+)	-56 370	-29 832
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) / vähennys (+)	124 122	185 805
Välittömät verot		
Tilikaudelta	-54 047	-87 578
Aikaisemmilta tilikausilta	-16 035	-2 217
Tilikauden voitto ennen vähemmistöosuutta	95 156	187 753
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta	-155	-1 739
Konsernin voitto tilikaudelta	95 311	189 492

Kaikki luvut 1 000 markkoina

KONSERNIN TASE

VASTAAVAA	31.12.1997	31.12.1996
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	6 127	5 655
Liikearvo	52 873	67 299
Muut pitkävaikutteiset menot	62 193	56 651
	121 193	129 605
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	76 366	76 538
Rakennukset ja rakennelmat	827 273	894 181
Koneet ja kalusto	812 541	842 129
Muut aineelliset hyödykkeet	19 927	402
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	61 097	29 252
	1 797 204	1 842 502
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset		
Osakkuusyrittösakkeet ja -osuudet	5 959	9 693
Osakkeet ja osuudet	80 671	89 017
Lainasaamiset	1 544	1 888
	88 174	100 598
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	129 752	134 976
Keskeneräiset tuotteet	83 996	173 478
Valmiit tuotteet / tavarat	518 682	454 861
Muu vaihto-omaisuus	7 330	8 167
	739 760	771 482
Saamiset		
Myyntisaamiset	637 604	685 954
Siirtosaamiset	124 225	106 518
Muut saamiset	35 075	37 780
	796 904	830 252
Rahoitusomaisuusarvopaperit		
Lyhytaikaiset sijoitukset	770 491	664 021
Rahat ja pankkisaamiset	187 921	119 323
	4 501 647	4 457 783

Kaikki luvut 1 000 markkoina

VASTATTAVAA	31.12.1997	31.12.1996
OMA PÄÄOMA		
Oma pääoma		
Sidottu oma pääoma		
Osakepääoma	586 340	586 340
Muu sidottu oma pääoma	54 494	40 610
	640 834	626 950
Vapaa oma pääoma		
Muu vapaa oma pääoma	482 388	350 676
Tilikauden voitto	95 311	189 492
	577 699	540 168
VÄHEMMISTÖOSUUS	823	10 123
VARAUKSET		
Konsernireservi	7 108	12 783
Kertynyt poistoero	830 151	773 782
Vapaaehtoiset varaukset		
Muut varaukset	-	124 115
Pakolliset varaukset	10 322	7 289
	847 581	917 969
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoituslaitoksilta	396 473	579 097
Muut pitkäaikaiset velat	106 117	120 343
	502 590	699 440
Lyhytaikainen		
Lainat rahoituslaitoksilta	269 213	242 755
Saadut ennakot	17 486	14 872
Ostovelat	1 451 652	1 190 884
Siirtovelat	171 182	196 045
Muut lyhytaikaiset velat	22 587	18 577
	1 932 120	1 663 133
	4 501 647	4 457 783

Kaikki luvut 1 000 markkoina

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

	1997	1996
VAROJEN LÄHTEET		
Tulorahoitus		
Käyttökate	507 110	555 915
Rahoitustuotot	47 757	53 323
	554 867	609 238
Pääomarahoitus		
Pitkäaikaisen vieraan pääoman lisäys	8 802	225 078
Oman pääoman lisäys	13 884	4 116
	22 686	229 194
	577 553	838 432
VAROJEN KÄYTTÖ		
Voitonjako	57 780	57 800
Rahoitus- ja muut kulut sekä verot		
Rahoituskulut	80 730	91 082
Satunnaiset erät, tuotot (-) / kulut (+)	86 383	-28 545
Verot	70 082	89 795
	294 975	210 132
Investoinnit	248 522	211 945
Käyttöomaisuuden muu muutos	-18 375	52 846
Lainasaamisten lisäys (+) / vähennys (-)	-344	-11 578
Pääoman palautukset		
Pitkäaikaisen vieraan pääoman vähennys	205 652	220 312
Vähemmistöosuuden vähennys	9 145	7 935
	214 797	228 247
Pakollisten varausten lisäys (-) / vähennys (+)	-3 033	-7 289
Käyttöpääoman muutos		
Vaihto-omaisuuden lisäys (+) / vähennys (-)	-31 722	+21 728
Lyhytaikaisten saamisten lisäys (+) / vähennys (-)	+141 720	+37 772
Lyhytaikaisen vieraan pääoman lisäys (-) / vähennys (+)	-268 987	+94 629
	-158 989	154 129
	577 553	838 432

Kaikki luvut 1 000 markkoina

EMOYHTIÖN TULOSLASKELMA

	1997	1996
Liikevaihto	7 303 382	7 382 130
Valmisteverastojen lisäys (+) / vähennys (-)	-46 027	103 800
Liiketoiminnan muut tuotot	128 619	163 801
Muuttuvat kulut:		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat:		
Ostot tilikauden aikana	4 935 749	5 275 853
Varastojen lisäys (-) / vähennys (+)	2 340	495
Ulkopuoliset palvelut	103 595	75 771
Henkilöstökulut	487 072	442 472
Muut muuttuvat kulut	577 297	515 819
	-6 106 053	-6 310 410
Myyntikate	1 279 921	1 339 321
Kiinteät kulut:		
Henkilöstökulut	321 753	287 231
Vuokrat	63 582	74 303
Muut kiinteät kulut	397 685	392 694
Käyttömaksut	-	-10 530
	-783 020	-743 698
Käyttökate	496 901	595 623
Poistot		
Käyttöomaisuudesta ja muista pitkävaikutteisista menoista	-257 923	-243 442
Liikevoitto	238 978	352 181
Rahoitustuotot ja -kulut:		
Osinkotuotot	1 750	2 615
Osinkotuotot tytäryhtiöiltä	50	30
Veronhyvitystuotot	700	881
Korkotuotot	34 381	42 970
Muut rahoitustuotot	-	14 410
Korkokulut *)	-70 544	-81 904
Muut rahoituskulut	-5 044	-
	-38 707	-20 998
Voitto ennen satunnaiseriä, varauksia ja veroja	200 271	331 183
Satunnaiset tuotot ja kulut:		
Satunnaiset tuotot	9 408	25 231
Satunnaiset kulut	-91 218	-95 735
	-81 810	-70 504
Voitto ennen varauksia ja veroja	118 461	260 679
Poistoeron lisäys (-) / vähennys (+)	-56 436	-128 029
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) / vähennys (+)	123 627	163 245
Välittömät verot		
Tilikaudelta	-52 985	-84 063
Aikaisemmilta tilikausilta	-16 000	-2 119
Tilikauden voitto	116 667	209 713
*) Nettokorkokulut	36 163	38 934

Kaikki luvut 1 000 markkoina

EMOYHTIÖN TASE

VASTAAVAA	31.12.1997	31.12.1996
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIIJOITUKSET		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	5 278	4 606
Muut pitkävaikutteiset menot	61 431	55 738
	66 709	60 344
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	69 745	69 776
Rakennukset ja rakennelmat	798 548	849 414
Koneet ja kalusto	762 702	790 419
Muut aineelliset hyödykkeet	336	311
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	59 486	28 427
	1 690 817	1 738 347
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	69 564	70 686
Tytäryhtiöosakkeet	342 696	326 282
Lainasaamiset	90 478	102 886
	502 738	499 854
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	125 318	127 144
Keskeneräiset tuotteet	72 341	173 478
Valmiit tuotteet / tavarat	388 166	332 734
Muu vaihto-omaisuus	7 330	8 167
	593 155	641 523
Saamiset		
Myyntisaamiset	584 216	604 304
Siirtosaamiset	97 323	85 991
Muut saamiset	41 165	43 136
	722 704	733 431
Rahoitusomaisuusarvopaperit		
Lyhytaikaiset sijoitukset	770 483	663 998
Rahat ja pankkisaamiset	129 185	58 216
	4 475 791	4 395 713

Kaikki luvut 1 000 markkoina

VASTATTAVAA	31.12.1997	31.12.1996
OMA PÄÄOMA		
Oma pääoma		
Sidottu oma pääoma		
Osakepääoma	586 340	586 340
Vararahasto	35 580	35 580
	621 920	621 920
Vapaa oma pääoma		
Käyttörahasto	545 941	394 862
Tilikauden voitto	116 667	209 713
	662 608	604 575
VARAUKSET		
Kertynyt poistoero	830 145	773 709
Vapaaehtoiset varaukset		
Siirtymävaraus	-	123 627
Pakolliset varaukset	8 350	5 564
	838 495	902 900
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoituslaitoksilta	315 546	474 798
Muut pitkäaikaiset velat	106 299	121 421
	421 845	596 219
Lyhytaikainen		
Lainat rahoituslaitoksilta	206 493	202 165
Saadut ennakot	1 593	4 152
Ostovelat	1 555 229	1 274 333
Siirtovelat	149 156	174 299
Muut lyhytaikaiset velat	18 452	15 150
	1 930 923	1 670 099
	4 475 791	4 395 713

Kaikki luvut 1 000 markkoina

EMOYHTIÖN RAHOITUSLASKELMA

	1997	1996
VAROJEN LÄHTEET		
Tulorahoitus		
Käyttökate	496 901	595 623
Rahoitustuotot	36 881	60 906
	533 782	656 529
Pääomarahoitus		
Pitkäaikaisen vieraan pääoman lisäys		
Rahoituslainojen lisäys	302	100 570
Osakaslainojen lisäys	-	49 045
	302	149 615
	534 084	806 144
VAROJEN KÄYTTÖ		
Osinko	58 634	58 634
Rahoitus- ja muut kulut sekä verot		
Rahoituskulut	75 588	81 904
Satunnaiset erät, tuotot (-) / kulut (+)	81 810	-13 978
Verot	68 985	86 182
	226 383	154 108
Käyttöomaisuus ja muut pitkäaikaiset sijoitukset		
Aineellisen käyttöomaisuuden lisäys	206 529	320 048
Osakkeiden, osuuksien ja aineettomien hyödykkeiden lisäys	43 393	123 751
Käyttöomaisuuden vähennys	-17 873	-43 987
Lainasaamisten vähennys	-12 408	-78 636
	219 641	321 176
Pääoman palautukset		
Pitkäaikaisen vieraan pääoman vähennys		
Rahoituslainojen vähennys	133 099	108 542
Osakaslainojen vähennys	59 185	3 434
	192 284	111 976
Pakollisten varausten lisäys (-) / vähennys (+)	-2 785	-5 564
Käyttöpääoman muutos		
Vaihto-omaisuuden lisäys (+) / vähennys (-)	-48 368	+103 306
Lyhytaikaisten saamisten lisäys (+) / vähennys (-)	+166 728	-13 522
Lyhytaikaisen vieraan pääoman lisäys (-) / vähennys (+)*	-278 433	+76 030
	-160 073	165 814
	534 084	806 144

*) Ilman pitkäaikaisen vieraan pääoman lyhennyseriä

Kaikki luvut 1 000 markkoina

KONSERNIN JA EMOYHTIÖN LIITETIEDOT

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERUSTEET

Konsernitilinpäätös sisältää ne kotimaiset ja ulkomaiset tytäryhtiöt, joista emoyhtiö omistaa joko suoraan tai välillisesti yli 50 % äänivallasta. Yli 50 % omistettuja kiinteistöyhtiöitä ei ole sisällytetty konsernitilinpäätökseen (poikkeuksena Kiinteistö Oy Kuivamaito). Mikäli ne olisi konsolidoitu, niillä ei olisi ollut vaikutusta konsernin vapaaseen omaan pääomaan.

Konsernitilinpäätös on laadittu hankintamenomenetelmän mukaisesti. Konsernitilinpäätöstä laadittaessa on eliminoitu konsernin sisäinen liikevaihto, sisäiset tuotot ja kulut, sisäinen voitonjako, varastoihin sisältyvä sisäinen kate, käyttöomai-

suuden sisäiset myyntituotot sekä keskinäiset saamiset ja velat.

Vaihto-omaisuus on arvostettu joko fifo-periaatteen mukaan laskettuun hankintahintaan tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan. Käyttöomaisuuden poistoajat ovat arvioidun taloudellisen pitoajan mukaiset. Tutkimus- ja tuotekehitykseen on kirjattu kuluksi sinä kautena, jona ne ovat syntyneet.

Ulkopuolisen vähemmistön osuudet konsernin tuloksesta ja omasta pääomasta on erotettu ja esitetty erikseen.

Ulkomaisten tytäryhtiöiden tilinpäätöserät on muutettu Suomen rahan määräiseksi konsernin tilikauden päättämispäivän Suomen Pankin keskipäivän mukaan. Näin syntynyt oman pääoman muuntoero on esi-

tetty konsernin muussa sidotussa pääomassa. Suomalaisten konserniyhtiöiden valuuttamääräiset saatavat ja velat on muunnettu Suomen rahan määräiseksi tilikauden päättämispäivänä Suomen Pankin keskipäivän mukaan.

Lisäksi konsernitilinpäätökseen on otettu mukaan osakkuusyhtiöt, joista merkittävimmät on yhdistetty pääomaosuusmenetelmällä.

Liitetiedoissa esitetyt luvut ovat 1 000 markkinaa.

	KONSERNI 1997	1996	EMO 1997	1996
1. LIIKEVAIHTO TOIMIALOITTAIN				
Tuoremeijerituotteet	3 104 631	3 115 544	3 031 326	3 362 381
Ravintorasvat	1 001 358	895 129	987 530	886 759
Juustot	2 476 754	2 335 345	1 871 046	1 825 275
Jauheet	564 383	554 832	553 639	408 788
Jäätelöt	416 760	430 632	412 574	424 633
Muut	491 658	506 080	447 267	474 294
	8 055 544	7 837 562	7 303 382	7 382 130
2. HENKILÖSTÖKULUT				
Palkat	677 429	692 279	597 666	585 656
Eläkekulut	120 393	77 562	117 054	66 539
Muut henkilösivukulut	118 552	102 734	94 105	77 508
	916 374	872 575	808 825	729 703
Luontoisedut	7 733	8 427	7 624	7 836
	924 107	881 002	816 449	737 539
3. SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT				
Liikearvo	13 419	13 628	-	-
Aineettomat oikeudet	735	573	611	490
Muut pitkävaikutteiset menot	17 893	20 204	17 321	19 182
Rakennukset ja rakennelmat	73 429	78 636	70 266	64 826
Koneet ja kalusto	180 537	197 089	169 710	158 937
Muut aineelliset hyödykkeet	4 255	258	15	7
	290 268	310 388	257 923	243 442

	KONSERNI		EMO	
	1997	1996	1997	1996
POISTOERON LISÄYS (-) / VÄHENNYS (+)				
Aineettomat oikeudet	-109	-113	-128	-128
Muut pitkävaikutteiset menot	-6 360	1 108	-6 376	1 108
Rakennukset ja rakennelmat	1 267	-27 654	1 329	-69 276
Koneet ja kalusto	-51 167	-2 549	-51 254	-59 719
Muut aineelliset hyödykkeet	-1	-624	-7	-14
	-56 370	-29 832	-56 436	-128 029

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen käyttöajan mukaisina tasapoistoina alkuperäisestä hankintahinnasta.

Suunnitelman mukaiset poistoajat ovat:	Vuosia
Aineettomat oikeudet ja muut pitkävaikutteiset menot	10
Liikearvo	5
Rakennukset ja rakennelmat	25
Koneet ja kalusto	10
Atk-laitteet ja -ohjelmistot	5
Kuljetusvälineet ja eräät kylmälaitteet	5

4. KONSERNIN SISÄISET RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

Konserniyhtiöiltä saadut rahoitustuotot				
Osinkotuotot	-	-	50	30
Korkotuotot	-	-	6 343	12 365
Konserniyhtiöille suoritettut rahoituskulut				
Korkokulut	-	-	4 922	159

5. SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT

Satunnaiset tuotot ja kulut muodostuvat seuraavista eristä:				
Osakkeiden luovutusvoitot	7 952	23 690	9 389	25 195
Osakkeiden luovutustappiot	-	-	-	-3
Rakennusten arvonalennus	-1 892	-32 859	-	-1 002
Koneiden ja laitteiden ylimääräiset poistot	-	-22 913	-	-
Osakkeiden arvonalennus	-	-14 266	-	-77 331
Saamisten arvonalennus	-	-	-	-10 952
Muun käyttöomaisuuden arvonalennus	-	-	-	-6 148
Liikearvon lisäpoisto, 5 vuoden mukaan	-	-39 630	-	-
Suomalaisten eliniän noususta ja laskuperustekorona muutoksesta johtuva eläkevastuun maksaminen kertamaksuna	-81 346	-	-80 391	-
Eläkevaraus	-5 825	-	-5 825	-
Kilpailuneuvoston seuraamusmaksu	-5 000	-	-5 000	-
Muut satunnaiset erät	-272	-215	17	-263
	-86 383	-86 193	-81 810	-70 504

6. VAPAAEHTOISTEN VARAUSTEN MUUTOS TULOSLASKELMASSA

Siirtymävaraus	123 627	169 591	123 627	147 245
Jälleenhankintavaraukset	-	16 000	-	16 000
Muu varaus	495	214	-	-
Varausten muutos yhteensä				
lisäys (-) / vähennys (+)	124 122	185 805	123 627	163 245

Konsernin vapaaehtoisia varauksia vastaavat verovelat olivat	-	34 752	-	-

	KONSERNI 1997	1996	EMO 1997	1996
7. PAKOLLISTEN VARAUSTEN MUUTOS LISÄYS (-) / VÄHENNYS (+)				
Vuokrakuluvaraus (+3 039) ja eläkevaraus (-5 825) emo	-3 033	-7 289	-2 786	-5 564

8. KONSERNIN JA EMOYHTIÖN OMISTAMAT YRITYKSET

81. KONSERNIYRITYKSET

KONSERNIN OMISTUSOSUUS

	Konsernin omistus- ja äänivalta osuus-%	Konsernin osuus omasta pääomasta
Jäätelöyhtymä Oy, Helsinki	100,0	2
Kiinteistö Oy Kuivamaito, Helsinki	97,8 *)	145 788
N.V. Valio International Belgium - Nordic Foods, Belgia	100,0	9 561
N.V. Nordic Immo, Belgia	100,0	23 166
N.V. Marco Casodost, Belgia	100,0	10 077
Pakkasukko Oy, Helsinki	100,0	11
Smeds & Co Oy, Helsinki	100,0	50
Tapila AS, Viro	92,7	2 569
UAB Valio International, Liettua	100,0	12
Vache Bleue S.A., Belgia	100,0	26 555
Frigo-Way S.P.R.L., Belgia	100,0	5 931
Vache Bleue S.A.R.L., Ranska	100,0	2 278
Valio Eesti AS, Viro	100,0	1 354
Valio International (Poland) Ltd, Puola	100,0	11
Valio International U.S.A. Inc., USA	100,0	85 555
McCadam Cheese Co., Inc., USA	100,0	85 555
Valio International Middle East (Holding) SAL, Libanon	90,0	1 278
Finnish Dairy (Holding) SAL, Libanon	20,0	-
Valio Sverige AB, Ruotsi	100,0	567
Valiotekniikka Oy, Helsinki	100,0	469
VBF Trading S.A., Sveitsi	55,0	1 094
VBF France S.A.R.L., Ranska	54,8	8
ZAO Valio St. Petersburg, Venäjä	100,0	2 705
Asunto Oy Nastolan Maitotie, Nastola	100,0	5 407
Asunto Oy Vuorikummuntie 9, Helsinki	98,5	2 718
Kiinteistö Oy Hiirakkotie 6, Vantaa	100,0	792
Kiinteistö Oy Pähkinämetsä, Vantaa	100,0	1 214
Kiinteistö Oy Pähkinäpolku, Vantaa	100,0	794
Kiinteistö Oy Ratastie, Janakkala	100,0	232

*) 5.1.1998 100,0 %

EMOYHTIÖN OMISTUSOSUUS

	Emoyhtiön omistus- osuus-%	Emoyhtiön omistamien osakkeiden kpl		nimellis- arvo	kirjan- pitoarvo	Viimeksi laaditun tilinpäätöksen voitto/tappio
Jäätelöyhtymä Oy	100,0	200		2	1	-
Kiinteistö Oy Kuivamaito	97,8	35 191		35 191	126 597	6 966
N.V. Valio International Belgium - Nordic Foods *)	93,2	233 000	BEF	233 000	34 824	-8 365
N.V. Nordic Immo	0,0					1 023
N.V. Marco Casodost	0,0					-1 332
Pakkasukko Oy	100,0	150		1	1	4
Smeds & Co Oy	100,0	25		50	50	-
Tapila AS	92,7	711	EEK	1 067	416	1 398
UAB Valio International	100,0	100	LTL	10	12	-
Vache Bleue S.A.	99,9	3 369	BEF	3 369	104 245	-1 283
Frigo-Way S.P.R.L.	0,0					-150
Vache Bleue S.A.R.L.	0,0					298
Valio Eesti AS	100,0	15 000	EEK	1 500	2 452	-1 365
Valio International (Poland) Ltd	100,0	40	PZL	4	11	-
Valio International U.S.A. Inc.	100,0	-	USD	24 501	48 173	-
McCadam Cheese Co., Inc.	0,0					-6 245
Valio International Middle East (Holding) SAL	90,0	1 278	USD	128	722	184
Finnish Dairy (Holding) SAL	0,0					-
Valio Sverige AB	100,0	15 000	SEK	1 500	5 444	-5 545
Valiotekniikka Oy	100,0	500		500	503	-781
VBF Trading S.A.	55,0	330	CHF	330	890	-600
VBF France S.A.R.L.	0,0					-11
ZAO Valio St. Petersburg	100,0	29 010	RUR	2 901 000	3 177	-682
Asunto Oy Nastolan Maitotie	100,0	1 361		5 444	1 829	-
Asunto Oy Vuorikummuntie 9	98,5	2 325		2 462	9 988	-
Kiinteistö Oy Hiirakkotie 6	100,0	650		650	900	-
Kiinteistö Oy Pähkinämetsä	100,0	1 000		1 000	1 213	-1
Kiinteistö Oy Pähkinäpolku	100,0	380		798	798	-
Kiinteistö Oy Ratastie	100,0	450		450	450	-
					342 696	

*) Konserniyhtiö Smeds & Co Oy omistaa loput 6,8 %

82. OSAKKUUSYRITYKSET
KONSERNIN OMISTUSOSUUS

	Konsernin ja emoyhtiön omistus- ja äänivalta osuus-%	Konsernin osuus omasta pääomasta
Pakastamo Oy, Helsinki	50,0	3 895
Suomen NP-Kierrätys Oy, Helsinki	25,0	25
Turengin Meijerikiinteistöt Oy, Janakkala	50,0	481
Yoplait Valio Nord AB, Ruotsi	50,0	1 039
Yoplait Valio Nord Oy, Helsinki	50,0	500

EMOYHTIÖN OMISTUSOSUUS

	Emoyhtiön omistamien osakkeiden			Viimeksi laaditun tilinpäätöksen voitto/tappio
	kpl	nimellis- arvo	kirjan- pitoarvo	
Pakastamo Oy	660	3 300	3 300	629
Suomen NP-Kierrätys Oy	10	10	25	-
Turengin Meijerikiinteistöt Oy *)	50	500	500	4
Yoplait Valio Nord AB **)	1 500	SEK 1 500	1 039	-
Yoplait Valio Nord Oy **)	500	500	500	-
			5 364	

*) Tilinpäätöshetki 31.8.1997 ja tilikauden pituus 12 kk

***) Ensimmäinen tilikausi päättyy 31.12.1998

83. EMOYHTIÖN OMISTAMAT MUUT OSAKKEET JA OSUUDET

	Omistus- osuus-%	Kpl	Nimellis- arvo	Kirjan- pitoarvo
Finnair Oy, Vantaa	0,0	28 080	140	391
Lännen Tehtaat Oy, Säkyä	5,0	324 552	3 246	7 664
Metsä-Serla Oy, Espoo	0,2	250 750	2 507	3 092
MTV Oy, Helsinki	1,6	877	438	1 742
Sampo Vakuutusosakeyhtiö, Turku	0,0	9 348	47	387
Oy Talentum Ab, Helsinki	0,6	46 800	234	1 426
Meijerien Keskinäinen Vakuutusyhtiö, Helsinki	-	100	10 000	10 064
Kiinteistö Oy Biocity, Turku	5,5	1 246	12	10 000
Huoneistoarvopaperit	-	-	-	19 211
Helsingin Puhelinyhdistys, Helsinki	-	303	-	639
Muut osakkeet, osuudet ja liittymismaksut	-	-	-	9 584
				64 200

	KONSERNI		EMO	
	1997	1996	1997	1996
9. AINEETTOMAT JA AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Aineettomat oikeudet				
Hankintameno 1.1.	14 557	11 807	6 350	4 928
Lisäykset 1.1. - 31.12.	1 290	1 467	1 283	1 422
Vähennykset 1.1. - 31.12.	-	-3	-	-
Hankintameno 31.12.	15 847	13 271	7 633	6 350
Kertyneet sumupoistot 31.12.	-9 720	-7 616	-2 355	-1 744
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 127	5 655	5 278	4 606
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 1.1.	355	242	361	233
Poistoeron lisäys 1.1. - 31.12.	128	128	128	128
Poistoeron vähennys 1.1. - 31.12.	-19	-15	-	-
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 31.12.	464	355	489	361
Muut pitkävaikutteiset menot				
Hankintameno 1.1.	134 442	120 906	132 806	119 322
Lisäykset 1.1. - 31.12.	23 075	14 542	23 034	14 286
Vähennykset 1.1. - 31.12.	-113	-1 053	-20	-802
Hankintameno 31.12.	157 404	134 395	155 820	132 806
Kertyneet sumupoistot 31.12.	-95 211	-77 744	-94 389	-77 068
Kirjanpitoarvo 31.12.	62 193	56 651	61 431	55 738
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 1.1.	11 000	12 108	10 984	12 092
Poistoeron lisäys 1.1. - 31.12.	6 376	-	6 376	-
Poistoeron vähennys 1.1. - 31.12.	-16	-1 108	-	-1 108
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 31.12.	17 360	11 000	17 360	10 984
Maa- ja vesialueet				
Hankintameno 1.1.	76 369	75 456	69 776	70 284
Lisäykset 1.1. - 31.12.	506	1 607	478	17
Vähennykset 1.1. - 31.12.	-509	-525	-509	-525
Kirjanpitoarvo 31.12.	76 366	76 538	69 745	69 776

	KONSERNI		EMO	
	1997	1996	1997	1996
Rakennukset ja rakennelmat				
Hankintameno 1.1.	1 670 613	1 782 815	1 611 023	1 524 398
Lisäykset 1.1. - 31.12.	25 819	123 661	24 582	87 621
Vähennykset 1.1. - 31.12.	-7 852	-115 173	-5 182	-996
Hankintameno 31.12.	1 688 580	1 791 303	1 630 423	1 611 023
Kertyneet sumupoistot 31.12.	-861 307	-897 122	-831 875	-761 609
Kirjanpitoarvo 31.12.	827 273	894 181	798 548	849 414
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 1.1.				
Poistoeron lisäys 1.1. - 31.12.	318 095	290 441	318 155	248 880
Poistoeron vähennys 1.1. - 31.12.	-	69 275	-	69 275
Poistoeron vähennys 1.1. - 31.12.	-1 268	-41 621	-1 329	-
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 31.12.	316 827	318 095	316 826	318 155
Koneet ja kalusto sekä muut aineelliset hyödykkeet				
Hankintameno 1.1.	2 363 640	2 416 380	2 200 929	1 981 129
Lisäykset 1.1. - 31.12.	163 047	341 026	150 279	242 471
Vähennykset 1.1. - 31.12.	-10 964	-123 857	-8 247	-22 671
Hankintameno 31.12.	2 515 723	2 633 549	2 342 961	2 200 929
Kertyneet sumupoistot 31.12.	-1 683 255	-1 791 018	-1 579 923	-1 410 199
Kirjanpitoarvo 31.12.	832 468	842 531	763 038	790 730
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 1.1.				
Poistoeron lisäys 1.1. - 31.12.	444 332	441 158	444 209	384 475
Poistoeron vähennys 1.1. - 31.12.	51 261	60 347	51 261	59 734
Poistoeron vähennys 1.1. - 31.12.	-93	-57 173	-	-
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 31.12.	495 500	444 332	495 470	444 209
Kokonais- ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus yhteensä	830 151	773 782	830 145	773 709
Kirjanpitoarvosta 31.12. tuotantokoneiden ja -kaluston osuus	633 372	648 190	592 704	611 000
10. KÄYTTÖMAISUUDEN VEROTUSARVOT				
Maa- ja vesialueet	125 851	127 448	121 054	122 831
Rakennukset ja rakennelmat	512 213	519 670	483 193	487 518
Osakkeet ja osuudet				
Kiinteistöyhtiöt	22 969	23 210	22 969	23 210
Tytäryhtiöt	-	-	339 576	383 682
Muut yhtiöt	84 874	85 191	84 413	76 181
	107 843	108 401	446 958	483 073

Mikäli verotusarvoa ei ole ollut käytettävissä, on esitetty kirjanpitoarvo.

	KONSERNI 1997	1996	EMO 1997	1996
11. PITKÄAIKAIŠIIN SIIJITUKSIIN KUULUVAT OSAKKEET JA LAINASAAMISET				
Konserniyritykset				
Osakkeet	-	-	342 696	326 282
Lainasaamiset	-	-	89 916	101 980
Osakkuusyriitykset				
Osakkeet	-	-	5 364	6 550
12. SAAMISET, JOTKA ERÄÄNTYVÄT MAKSETTAVIKSI YHDEN VUODEN TAI SITÄ PITEMMÄN AJAN KULUTTUA				
Myyntisaamiset	1 908	2 999	1 908	2 999
Muut saamiset	17 344	17 396	17 299	17 300
13. SAAMISET JA VELAT / KONSERNI- JA OSAKKUUSYRIITYKSET				
Myyntisaamiset / konserniyritykset	-	-	56 671	85 196
Muut saamiset / konserniyritykset	-	-	8 118	10 619
Muut saamiset / osakkuusyriitykset	-	-	20	40
Lyhytaikaiset ostovelat / konserniyritykset	-	-	160 483	213 595
Lyhytaikaiset ostovelat / osakkuusyriitykset	-	-	1 932	10 851
14. OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET				
Osakepääoma 1.1.1997 / 1.1.1996	586 340	586 340	586 340	586 340
Osakepääoma 31.12.	586 340	586 340	586 340	586 340
Muu sidottu oma pääoma / vararahasto 1.1.1997 / 1.1.1996	40 610	36 494	35 580	35 580
Konsernirakenteen muutos	8 540	-	-	-
Ulkomaisten tytäryhtiöiden oman pääoman kurssiero	5 344	4 116	-	-
Muu sidottu oma pääoma / vararahasto 31.12.	54 494	40 610	35 580	35 580
Vapaa oma pääoma				
Käyttörahaslo 1.1. Lisäys	401 252	311 253	394 862	304 863
Edellisen tilikauden voitosta	151 079	89 999	151 079	89 999
Käyttörahaslo 31.12.	552 331	401 252	545 941	394 862
Edellisen tilikauden voitto	138 916	97 223	209 713	148 633
Osingonjako	-	-	-58 634	-58 634
Siirto käyttörahaslooon	-151 079	-89 999	-151 079	-89 999
Konsernin voitonjako	-57 780	-57 800	-	-
Edellisten tilikausien voitto	-69 943	-50 576	-	-
Tilikauden voitto	95 311	189 492	116 667	209 713
Vapaa oma pääoma 31.12.	577 699	540 168	662 608	604 575

	KONSERNI		EMO	
	1997	1996	1997	1996
15. VELAT, JOTKA ERÄÄNTYVÄT VIIDEN VUODEN TAI SITÄ PITEMMÄN AJAN KULUTTUA				
Rahalaitoslainat	15 201	21 957	1 649	10 347
16. ANNETUT PANTIT JA VASTUUSITOUMUKSET				
Omasta velasta				
Pantit	240 427	138 574	240 427	138 574
Kiinnitykset maa-alueisiin ja rakennuksiin	1 111 175	1 172 779	1 053 025	1 086 029
Konserniyhtiön velasta				
Takaukset	-	-	183 040	195 899
Muiden puolesta				
Takaukset	3 000	681	3 000	681
Muut omat vastuut				
Leasingvastuut	22 676	19 951	21 420	19 525
Eläkevastuu	650	15 697	-	15 233
Muut vastuut	-	-	101 326	94 699
Yhteensä				
Pantit	240 427	138 574	240 427	138 574
Kiinnitykset maa-alueisiin ja rakennuksiin	1 111 175	1 172 779	1 053 025	1 086 029
Takaukset	3 000	681	186 040	196 580
Eläkevastuu	650	15 697	-	15 233
Muut vastuut	22 676	19 951	122 746	114 224
	1 377 928	1 347 682	1 602 238	1 550 640

EMOYHTIÖN VOITONJAKOEHDOTUS

Konsernitaseen mukainen vapaa oma pääoma taseen 31.12.1997 mukaan on 577 699 000 mk.
Emoyhtiön vapaa oma pääoma taseen 31.12.1997 mukaan on:

Käyttörahassto	545 941 237,63 mk
Tilikauden voitto	116 666 799,13 mk
Yhteensä	662 608 036,76 mk

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että osinkona jaetaan 10 % osakkeen nimellisarvosta eli 2 000 mk osakkeelta	58 634 000,00 mk
siirretään käyttörahasstoon	58 032 799,13 mk
Yhteensä	116 666 799,13 mk

Mikäli yhtiökokous hyväksyy edellä olevat ehdotukset, yhtiön oma pääoma on seuraava:

Oma pääoma	
Sidottu oma pääoma	
Osakepääoma	586 340 000,00 mk
Vararahasto	35 579 851,98 mk
	621 919 851,98 mk
Vapaa oma pääoma	
Käyttörahassto	603 974 036,76 mk
Oma pääoma yhteensä	1 225 893 888,74 mk

Helsinki 18.3.1998

Kari Inkinen

Tauno Uitto

Matti Kavetvuo
toimitusjohtaja

Jubani Hörkkö

Esa Juntunen

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Valio Oy:n osakkeenomistajille

Olemme tarkastaneet Valio Oy:n kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1. - 31.12.1997. Hallituksen ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen sekä konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä ja hallinnosta.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tällöin tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, että tilinpäätös on olennaisilta osin oikein laadittu. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten sekä toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta osakeyhtiölain säännösten perusteella.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös, joka osoittaa 116 666 799,13 markan suuruista voittoa emoyhtiössä ja 95 311 000 markan suuruista voittoa konsernissa, on laadittu kirjanpitolaisten ja tilinpäätöksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa kirjanpitolaista tarkoitettulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätös konsernitilinpäätökseen voidaan vahvistaa sekä vastuuvapaus myöntää emoyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta. Hallituksen esitys taseen mukaisen vapaan oman pääoman käsittelystä on osakeyhtiölain mukainen.

Helsingissä 20. päivänä maaliskuuta 1998

SVH Coopers & Lybrand Oy
KHT-yhteisö

Tauno Haataja
KHT

HALLINTONEUVOSTON LAUSUNTO

Olemme tutustuneet tilinpäätökseen ajalta 1.1. - 31.12.1997 sekä tilintarkastuskertomukseen.

Puollamme tuloslaskelman ja taseen sekä konsernituloslaskelman ja konsernitaseen vahvistamista ja yhdyimme hallituksen ehdotukseen voiton käyttämisestä.

Hallintoneuvostosta ovat erovuorossa Pertti Hahl, Eero Hiironen, Eero Jukkara, Matti Karvo, Paavo Niskanen, Esko Pohjala ja Juhani Väänänen. Lisäksi hallintoneuvostoon on valittava uusi jäsen hallituksen jäseneksi valitun Kari Inkin tilalle hänen jäljellä olevaksi toimikaudekseen.

Helsingissä maaliskuun 25. päivänä 1998

Hallintoneuvoston puolesta

Seppo Hakola
puheenjohtaja

Maidonbankinta

Koko maassa oli maidontuottajia vuoden 1997 lopussa 27 395. Vuotta aikaisemmin maidontuottajia oli 29 261. Vuoden aikana tuotannon lopetti 1 866 tilaa.

Valioryhmässä maidontuottajia oli vuoden 1997 lopussa 20 306.

Valio Oy:n maidonhankinnasta ja sen myynnistä tuotantolaitoksille vastaa Maitopooli. Maitopooli tekee hankintaosuuskuntien kanssa sopimukset ostettavan maidon määrästä ja laadusta, laatii keräilysuunnitelmat yhdessä osuuskuntien kanssa ja vastaa, että maito jalostetaan sellaisiksi tuotteiksi, jotka takaavat omistajille parhaan taloudellisen tuloksen.

Maitopooli vastaanotti omistajaosuuskunnilta vuonna 1997 yhteen-

sä 1 642 miljoonaa litraa maitoa, joka oli 71 prosenttia koko maan meijerimaitomäärästä. Konserni otti maitoa vastaan 1 793 miljoonaa litraa, mikä sisältää myös ulkomailla toimivien yksiköiden vastaanottaman maidon.

Vuonna 1997 maitoraaka-aineesta tilitettiin omistajaosuuskunnille 65 miljoonaa markkaa enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Tämä vastaa 4 pennin lisäystä maitolitralla tuottajille maksettua hintaan. Omistajaosuuskunnille maksettiin maitoraaka-aineesta yhteensä 2,27 markkaa vastaanotettua maitolitraa kohti.

Kausivaihteluindeksi (kesä-marraskuun maitomäärän suhde) vuonna 1997 oli 110 prosenttia. Edellisenä vuonna se oli 111 prosenttia.

Konsernin vastaanottamasta maitoraaka-aineesta jalostettiin vuonna 1997 63 prosenttia kotimaan markkinoille ja 37 prosenttia ulkomaisille markkinoille.

Tuottajayhteydet

Alkutuotanto ja neuvonta sekä Jäsen-suhteet yhdistettiin vuonna 1997 Maitopoolissa Alkutuotanto ja Jäsen-suhteet -toiminnoksi. Sen vastuualueeseen kuuluvat jäsen-suhteiden hoito osuuskuntiin, tuottajien koulutus, rehun tuotanto, ruokinta, eläinten hoito ja terveysasiat, lypsy ja maidon käsittely tiloilla, maidontuotannon kannattavuuden seuranta sekä aluelaboratoriot. Vuoden aikana tavoitettiin Valiolla pidetyissä perehdyttämistilaisuuksissa ja maaseutumessujen Valion osastolla yhteensä noin 4 000 maidontuottajaa.

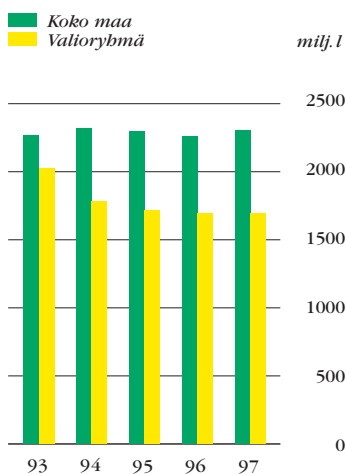
Valiomaidon laatuohjelmaa jatkettiin. Se asemoitui selkästi yhdeksi Valio-tuotteiden vahvuudeksi. Valiolaiset osuuskunnat jakoivat maidontuottajilleen yhdenmukaistetut maidon laatukäsikirjat.

Säilörehuselvytys osoitti rehun laadun olevan kunnossa. Lypsykoneiden hankinnan neuvonta ja tilasäiliöasiat työllistivät aikaisempaa enemmän. Tutkimusyhteistyötä Maatalouden tutkimuskeskuksen kanssa jatkettiin. Navettarakentamisen lisääntymiseen varauduttiin suuntaamalla neuvontaa erityisesti investoiville maitotiloille.

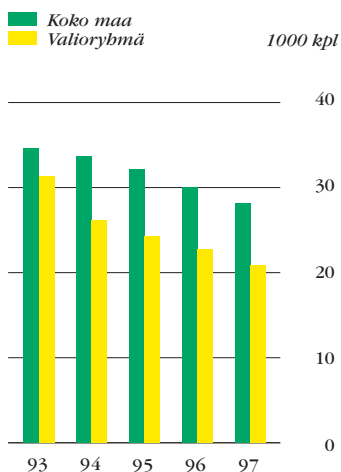
Vuoden aikana aloitetun eläinten terveydenhuolto-ohjelman tavoitteena on parantaa eläinten hyvinvointia ja terveyttä sekä tuotannon taloudellisuutta. Ihmisten EHEC-epidemioiden ja niiden yhteys nautaeläimiin nousivat voimakkaasti julkisuuteen. Tarttuvien tautien järjestelmällinen torjunta onnistui hyvin sekä salmonellan että BVD:n suhteen. Suomi sai EU:lta virallisen leukoosivapaa-statusen.

Aluelaboratoriot siirtyivät T&K:n organisaatiosta Alkutuotantoon ja Jäsen-suhteisiin. Kouvolan meijerin laboratoriotoinnot siirrettiin aluelaboratorio-organisaatioon. Joensuun tehtaan tuottajalaboratorion analysointitoiminta siirrettiin Lapinlahden aluelaboratorioon. Talousvesien analysointi ja uusittu Artturi-rehujen laadunarvostelumenetelmä otettiin käyttöön kaikissa aluelaboratorioissa.

MEIJERIM AidON MÄÄRÄ

MAIDONLÄHETTÄJIEN LUKUMÄÄRÄ (keskimäärin)

Tuotanto- ja tukipolitiikka

Suomen maidontuotannon maakiintiö oli 31.3.1997 päättyneenä kiintiövuotena 2 315 miljoonaa litraa. Maidon tuotanto alitti kiintiön runsaalla kahdella prosentilla. Kiintiövuoden 1997/1998 maakiintiö kasvaa 3,7 miljoonaa litraa ja on 2 319 miljoonaa litraa.

Suomelle myönnetty jatkoaika tuottajien viitemäärien eli tilakohtaisten maitokiintiöiden sopeuttamiseksi maakiintiön suuruiseksi ei riittänyt, vaan toimenpiteistä huolimatta tuottajien viitemäärät ylittivät maakiintiön kiintiövuoden lopussa yli 100 miljoonalla litralla. Tuottajien viitemääriä leikattiin sen vuoksi 4,5 prosenttia. Leikkaus korvattiin korottamalla loppuvuoden tuotantotukea 4 penniä ja 2 penniä vuoden 1998 kolmen ensimmäisen kuukauden aikana tuotetuille maitokiloille.

Viitemäärien ostoa ja myyntiä on 1.7.1997 alkaen toteutettu hallinnollisella järjestelmällä 65 pennin litrahintaan. Tuottaja voi myydä puolet viitemäärästä vapaasti, jos hän myy toisen puolen hallinnollisen järjestelmän kautta.

Maidosta maksettiin pohjoista tuotantotukea C-alueella 0,26 - 1,58 markkaa kilolta. Siirtymäkauden tukea maksettiin 0,33 markkaa kilolta. Etelä-Suomen A- ja B-alueilla siirtymäkauden tuki maksettiin korotettuna liittymissopimuksen 141 artiklan salliman tukipaketin mukaisesti.

Markan kurssi pysyi vakaana, joten maatalouskurssi ei muuttunut koko vuonna. Sopeutuminen EU:ssa GATT-sopimuksen vaatimuksiin jatkui. Voin vientituki aleni 5 prosenttia ja rasvattoman maitojauheen tuki kasvoi 8 prosenttia. Juustojen tuet muihin maihin kuin Itä-Eurooppaan ja Yhdysvaltoihin vietäessä eivät muuttuneet merkittävästi. Sen sijaan Yhdysvaltoihin vietävän emmentalin tuki aleni noin 40 prosenttia, Venäjälle vietävän kermajuuston 25 prosenttia. Vaikutukset ulottuivat ensimmäistä kertaa myös tuoretuotteisiin. Vientitukien vakauttaminen aloitettiin poistamalla vientituet vähärasvaisilta maidoilta.

Tutkimus ja tuotekehitys

Valion tutkimus- ja tuotekehitysmenot vuonna 1997 olivat 58 miljoonaa markkaa eli 0,7 prosenttia konsernin liikevaihdosta. Tutkimus- ja tuotekehityskeskukseen tehtävänä on huolehtia konsernitason tutkimusprojekteista ja tarjota tuotekehityspalveluja ensisijaisesti Valion liiketoiminta-alueiden määrittelemien uutuustuotteiden kehittämiseksi. Valion tuotteiden aistittavien ja ravitsemuksellisten ominaisuuksien kehittämiseen kiinnitettiin yhä suurta huomiota. Pakkausmateriaalien kehittämistä jatkettiin edelleen tavoitteena kilpailukykyisten ja ympäristön kannalta yhä parempien vaihtoehtojen ottaminen käyttöön.

Maidon aineosien, erityisesti laktoosin ja proteiinin, samoin kuin maitohappobakteerien käytön monipuolistamiseen kohdennettiin merkittäviä tutkimusresursseja. Geofilus-tuotteissa käytettävän Lactobacillus GG -bakteerin ja siihen liittyvän tieto-aidon lisensointi jatkui: lisenssisopimuksia on nyt solmittu kuudentoista ul-

komaisen yrityksen kanssa kahteenkymmeneenkolmeen maahan. Ulkomainen kiinnostus jatkuu. Lactobacillus GG -bakteeriin kohdistuvassa tutkimuksessa keskitytään muun muassa sen ruoka-allergioita mahdollisesti estävän ja parantavan vaikutuksen selvittämiseen.

Valion Tutkimus- ja tuotekehityskeskus palvelee edelleen elintarvikelainsäädäntöön, tuotantohygieni-

aan sekä vaatimaan analytiikkaan liittyvissä asioissa.

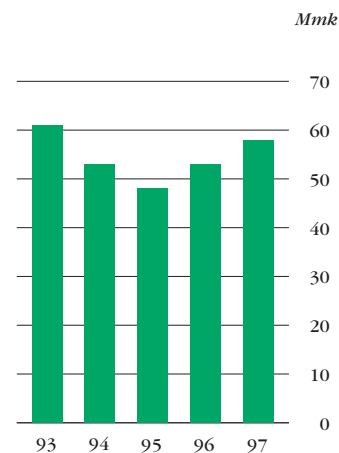
Tekes on merkittävästi tukenut kehitystyötä.

SUONENJOEN HILLOTEHDAS

Suonenjoen hillotehdas valmistaa ja kehittää tuotteita ensisijaisesti Valion liiketoiminta-alueiden käyttöön. Tuotanto on keskittynyt maitovalmisteiden maustamisessa käytettäviin marja- ja hedelmävalmisteisiin.

Tehtaan liikevaihto oli 109 miljoonaa markkaa ja työntekijöitä keskimäärin 100.

VALIO-KONSERNIN TUTKIMUS- JA TUOTEKEHITYSMENOT

Valio Tuoretuotteet

Valio Tuoretuotteet -liiketoiminta-alue valmistaa ja markkinoi tuoretuotteita kotimaassa ja ulkomailla. Kotimaassa tuoretuotteita valmistettiin 12 tuotantolaitoksessa. Liiketoiminta-alueen vastuulla olivat tytäryhtiöt Virossa ja Ruotsissa.

Valio Tuoretuotteiden liikevaihto oli 3 248 miljoonaa markkaa, investoinnit 66 miljoonaa markkaa ja henkilöstöä keskimäärin 910. Tuotantoa keskitetään vuonna 1998 edelleen sekä jatketaan prosessijohtamisen sekä Turengin UHT-tehtaan kehittämistä. Kaikissa meijereissä on ISO 9002 -laatujärjestelmä, ja ISO 14001 -ympäristöjärjestelmiä rakennetaan jo sertifioidun Riihimäen toimipaikan lisäksi muillekin toimipaikoille.

Valio Tuoretuotteiden vahvuudet ovat tunnetuissa tuotemerkeissä, tuotteiden tuoreuden takaavassa katkeamattomassa kylmäketjussa sekä asiakas- ja kuluttajälähtöisessä toiminnassa. Tärkeimmät tuotemerkit ovat Valio Maito, Valio Piimä, Valio jogurtti ja Tutteli.

Maidon kokonaiskulutus laski vuonna 1997 noin 2 prosenttia edellisestä vuodesta. Kulutuksen siirtyminen vähärasvaisiin tai rasvattomiin tuotteisiin jatkui. Valion maitojen myynti kotimaassa väheni kiristyneen kilpailun vuoksi.

Piimän kulutus pieneni noin 1,5 prosenttia. Piimissä Valion markkinaosuus säilyi suurena, erityisesti Gefilus-piimän ansiosta. Mehujen kulutus ja Valion mehujen myynti vähenivät huolimatta varsin alhaisesta appelsiinimehun hinnasta.

Kermojen kokonaiskulutuksen vähenemistä vauhditti lisääntynyt korvaavien tuotteiden tulo markkinoille. Valio menetti markkinaosuutensa ja myynti pieneni. Muiden ruoanvalmistustuotteiden myynti oli edellisen vuoden mukainen. Raejuuston myynti kehittyi edellisen vuoden tapaan erittäin hyvin.

Valion jogurttia myytiin noin 3 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuotena. Erityisesti päätuotteen Valiojogurtin myynti kehittyi erinomaisesti. Syksyllä perustettiin ranskalaisen meijeriosuuskunnan Sodiaalain kanssa yhteisyrittä Yoplait Valio

Nord hoitamaan Yoplait-merkillä valmistettavien tuotteiden markkinointia Suomessa, Ruotsissa, Baltiassa ja Venäjän lähialueilla. Yhteisyrittäys aloitti toimintansa 1.1.1998.

Viilien kulutus ja myynti olivat selvässä laskussa kysynnän siirtyessä maustamattomiin jogurteihin. Viili-tuotteista parhaiten menestyivät maustetut versiot, erityisesti Viilis. Myös kevyen, rasvapitoisuudeltaan yksiprosenttisen viilin myynti lisääntyi.

Valmiista jälkiruoista päätuotteen Nami Namin myynti oli lähes edellisen vuoden mukainen, mutta rahkajälkiruoissa jäätin tavoitteista. Jälkiruokamarkkinoilla kilpailu lisääntyi uusien tuotetyyppien tullessa kilpailemaan kuluttajien suosista. Valio toi markkinoille Yoplait-merkillä uudenlaisia tuotteita, jotka otettiin hyvin vastaan.

Maitopohjaisten lastenruokien markkinoita kasvattivat äidinmaidonkorvikkeiden ja pikkulasten velien sekä leikki-ikäisten juomien lisääntynyt myynti. Valion lastenruokia myytiin noin 3 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuotena, ja Tut-teli säilytti asemansa johtavana merkkinä kotimaan lastenruokamarkkinoilla.

Tuotekehityksen tuloksena tuotiin markkinoille maidoton Gefilus-hedelmäjuoma sekä apteekkimyyntiin Gefilus-kapselit. Loppuvuodesta markkinoille tuotiin Luomupiimä sekä uusittiin mehuja ja marjakeittoja. Ruoanvalmistustuotteisiin kehitettiin useita uusia vähälaktoosisia HYLÄ-tuotteita erityisesti suurkeittöiden tarpeisiin. Valio Smetana, HYLÄ tuotiin myös vähittäiskauppoihin. Jogurteissa kehitettiin kaik-

kiin merkittäviin tuotesarjoihin uutuumakuja sekä Valiojogurttiin Talvimaku kausituotteena. Yoplait-jogurttiperhe sai odotetut rasvattomat versiot. Lasten vanukasperhe Nami Nami laajeni uudella jogurttirahk-pohjaisella tuotetyypillä. Lastenruokia täydennettiin uudella maitopohjaisella maustetulla Muksu-juomalla. Useiden tuoteperheiden pakkausten ulkoasu uusittiin.

Valio Tuoretuotteiden tärkeimmät vientikohteet ovat Ruotsi, Venäjän luoteisosat ja Baltian maat. Näillä markkinoilla pyritään vahvistamaan Valio-merkkisten tuotteiden asemaa. Myynti hoidetaan osin Valion tytäryhtiöiden kautta ja osin suorana vientinä asiakkaille.

Valio vei vuonna 1997 tuoretuotteita Suomen lähialueille 3 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuotena. Valio Sverige AB vahvisti edelleen asemaansa Ruotsissa ja kasvatti liikevaihtoaan jogurttien myynnin lisääntymisen ansiosta. Tuoretuotteiden vienti Suomesta Venäjälle väheni kokonaisuutena hieman, vaikka smetanin vienti kasvoikin loppuvuoden aikana lupaavasti.

Virossa Valio Eesti AS jatkoi kasvuaan, ja Tapila AS:n valmistamat Alma-tuotteet menestyivät hyvin sekä Virossa että Venäjällä. Tilikauden aikana alkoi Alma-tuotteiden myynti myös Latviassa ja Liettuassa.

Valio Juustot

Valio Juustot -liiketoiminta-alue valmistaa, kehittää ja markkinoi juustoja kotimaassa ja valituissa ulkomaisissa kohteissa. Liiketoiminta-alue käsittelee kotimaan myynnin lisäksi Yhdysvaltojen ja Belgian tytäryhtiöt.

Juustojen kokonaisuusmyynnistä ulkomaan myynnin osuus kasvoi kotimaan myyntiä suuremmaksi, kun otetaan huomioon paikallinen juustonvalmistus Yhdysvalloissa.

Valio Juustoilla on Suomessa seitsemän tuotantolaitosta. Näiden lisäksi tytäryhtiöillä on Belgiassa juustopakkaamo ja Yhdysvalloissa tuotantolaitos sekä pakkaamo. Aiemmin aloitettua juustoteollisuuden rakenteellista uudistamista jatkettiin: tuotanto lopetettiin Nivalassa sekä Jämsän juustopakkaamossa, jonka toiminnot sijoitettiin Vaaralan ja Joensuuun tuotantolaitoksiin. Vuoden 1998 aikana tehdään päätökset toiminnan jatkamisesta Toholammilla, Äänekosken ja Iisalmen tuotantolaitoksissa. Vuonna 1995 alkanut Valio Juustojen teollisuuden rakennekehitys on näin ollen loppusuoralla.

Valio Juustojen liikevaihto oli tytäryhtiöt mukaan lukien 2 531 miljoonaa markkaa. Liikevaihto kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 4 prosenttia. Investoinnit olivat tytäryhtiöt huomioiden yhteensä 79 miljoonaa

markkaa. Merkittävimpiä investointikohteita olivat Lapinlahden, Haapaaveden ja Joensuun tuotantolinjojen kehittäminen. Henkilöstöä oli keskimäärin 1 171, josta Suomessa työskenteli 849 henkeä.

Valio Juustojen menestys kotimarkkinoilla perustuu tärkeimpien tuotemerkkiemme Valio Edamin, Valio Emmentalin, Oltermannin, Polarin, Auran ja Aamupalan jatkuvaan kehittämiseen. Juuston kokonaismarkkinat Suomessa kääntyivät kahden kasvuvuoden jälkeen määrällisesti lievään laskuun. Eniten väheni edamin myynti, sillä kotimaiset valmistajat pyrkivät kannattavuuden parantamiseen hinnan korotuksilla. Kysyntä suuntautui aikaisempaa enemmän perusuustoista kevyt- ja erikoisjuustoihin. Markkina- ja hintamuutosten seurauksena tuonnin osuus nousi kotimaan kokonaismarkkinoista jo viidennekseen. Eniten määrällisesti lisääntyi tuontijuustoista edamin tuonti.

EU:n vientipolitiikassa kolmansiin maihin tapahtui merkittäviä muutoksia. EU:n sopeutustoimenpiteet GATTin rajoitteisiin leikkasivat edelleen tukien määrää ja muuttivat markkinoiden painopistettä. Ulkomaan markkinoilla Valio Juustojen asema parantui Venäjällä, jossa etenkin Viola-sulatejuuston ja Oltermannin asemat vahvistuivat. Voimakkaan kasvun ansiosta Venäjä on Valio Juustojen suurin ulkomainen markkina-alue. Mahdollisuus hyödyntää vientivalmistuksen tullivapausjärjestelmää, ns. IPR-järjestelmää, lisäsi mahdollisuuksia menestyä Venäjän sulatejuustomarkkinoilla. Luonnonjuustoihin kohdistuvista vientitukileikkauksista huolimatta Valion Finlandia-

juuston asema Yhdysvaltojen markkinoilla vahvistui onnistuneiden markkinointitoimenpiteiden ja kilpailijoiden toimitusongelmien ansiosta. Muualla ulkomaiden päämarkkina-alueilla Yhdysvalloissa, Belgiassa ja Lähi-idässä asemat säilyivät ennallaan.

Valio Juustojen vahvuuksia ovat markkina- ja asiakaslähtöisyys, tulos-hakuisuus ja kansainvälinen juustosaaminen. Asiakaslähtöisyyden lisäämiseksi jatkettiin jo aloitettuja kehitysohjelmia tuotemerkkien positiointissa ja tuoteryhmähallinnassa edettiin konkreettisiin asiakasprojekteihin. Valio Juustojen muun kehitystoiminnan painopisteinä olivat edelleen tuotekehitys, laatuajurjestelmät, toimintaprosessit ja laaduntutotokyky. Valio Juustot sai vuoden loppupuolella liiketoiminta-alueena ISO 9001 -laatusertifikaatin ja ISO 14001 -standardin mukaisen ympäristön hallintajärjestelmä on tekeillä kaikkiiin kehitettäviin tuotantolaitoksiin. Toteutettujen ja käynnissä olevien kehityshankkeiden uskotaan edelleen vaikuttavan myönteisesti Valio Juustojen markkina-aseman kehittämiseen.

Valio Ravintorasvat ja Jauheet

Valio Ravintorasvat ja Jauheet markkinoi, myy, valmistaa ja kehittää ravintorasvoja, jauheita ja lisäarvotuotteita markkinalähtöisesti ja kannattavasti asiakkaiden haluamiksi korkealaatuisiksi tuotteiksi koti- ja ulkomaisille asiakkaille. Liiketoiminta-alueen vastuulle kuului Sveitsissä toimiva tytäryhtiö VBF Trading S.A.

Ravintorasvojen ja Jauheiden liiketoiminnot yhdistettiin tilivuoden alussa ja tuotantoa oli viidessä tuotantolaitoksessa. Tilivuoden aikana keskityttiin organisaatioiden ja liiketoiminnan yhdistämiseen sekä yhteistyön, jatkuvan kehityksen johtamismallin käyttöönottoon.

Ravintorasvojen ja Jauheiden liiketoimintojen yhdistämisen myötä yhtenäistettiin myös laatu järjestelmät. ISO 9002 -standardin mukainen laatu järjestelmä on sertifioitu kaikkiin tuotantolaitoksiin. ISO 14001 -standardin mukainen ympäristön hallintajärjestelmä on tekeillä kaikkiin tuotantolaitoksiin.

Tilivuoden liikevaihto oli 1 581 miljoonaa markkaa, ja se ylitti tavoitteen 11 prosentilla. Liikevaihdosta 40 prosenttia oli kotimaan myyntiä, 56 prosenttia ulkomaan myyntiä ja 4 prosenttia myyntiä tytäryhtiöiden kautta. Ulkomaan myynti kasvoi 52

prosenttia, ja etenkin ravintorasvojen ja maitojauheiden myynti kehittyi hyvin.

Tilivuoden investoinnit olivat 31,5 miljoonaa markkaa. Suurimmat investoinnit tehtiin prosessiautomaation ja tuotantokoneiden uudistamiseen. Liiketoiminta-alueen henkilöstön määrä oli keskimäärin 469.

Ravintorasvoissa tärkeimmät tuotemerkit ovat Voimariini, Valio Meijerivoi ja Voilevi sekä ulkomailla Midnight Sun. Uutuusina markkinoille tuotiin vähäsuolainen Valio Meijerivoi, HYLÄ sekä vähäsuolainen Voimariini, HYLÄ.

Kotimaan markkinoilla vähittäiskaupassa myytävien ravintorasvojen myynti väheni 5 prosenttia. Erityisesti kotileivontaan käytettiin ravintorasvoja aikaisempaa vähemmän. Valion markkinaosuus kaikista vähittäiskaupan ravintorasvoista oli 27 prosenttia.

Jauheissa tunnetuin Valion tuotemerkki kotimaassa on Valio Maitojauhe ja ulkomailla Tutteli. Kotimaan jauhekaupan kilpailutilanne kiristyi ulkomaisen tuonnin takia maitojau-

heissa. Kokonaisuutena Valion osuus pysyi edellisen vuoden mukaisena.

Ulkomaan myynti kehittyi hyvin ja liikevaihto- sekä tuottotavoitteet ylittyivät reilusti. Ravintorasvoissa keskityttiin valittuihin markkinoihin tavoitteena markkinaosuuden kasvu. Midnight Sun -palavoista tuli Moskovan ja Pietarin markkinoilla toiseksi tunnetuin tuotimerkki. Venäjän markkinoille tuotiin uutuuksena paikallisen voinin tyyppinen Vologdavo. Myös teollisuusvoinin myynti kehittyi hyvin sekä EU-alueella että Lähi-idässä ja IVY-maissa.

Jauhetuotteiden myynti kasvoi 52 prosenttia. Maitojauheiden myynti lisääntyi voimakkaasti kuluneen vuoden aikana. Myynti suuntautui lähinnä Meksikoon sekä Kauko- ja Lähi-itään. Herajauheissa pystyimme pitämään hyvät markkina-asemamme niin EU:ssa kuin Kaukoidässä. Myös Tutteli Äidinmaidonkorvikkeen myynti kasvoi suotuisasti Venäjällä ja IVY-maissa.

Valiojätelö

Valiojätelö valmistaa jäätelöä ja markkinoi sitä kotimaassa ja lähialueilla.

Valiojätelön liikevaihto oli 438 miljoonaa markkaa, investoinnit 10,5 miljoonaa markkaa ja henkilöstö keskimäärin 238.

Valiojätelö valmistetaan Turen-
gin tehtaassa. Toiminnan kehittämisen painopisteitä olivat tuotekehitys-
prosessin tehostaminen sekä tehtaan
koko toimintalogiikan ja ohjauksen
muuttaminen kysyntälähtöisemmäksi
ja kustannustehokkaammaksi. Valio-
jätelöllä on ollut ISO 9001 -laatu-
sertifikaatti vuodesta 1994, mikä kat-
taa tuotannon, tuotekehityksen,
markkinoinnin ja viennin. Ympäris-
töjärjestelmää kehitetään parhail-
laan.

Valiojätelö on kotimaassa mark-
kinajohtaja. Asema säilyi vuonna
1997. Valiojätelön myynti kotimaas-
sa kasvoi hieman enemmän kuin
koko ala. Valiojätelön vahvuuksia
ovat tunnetut, laadukkaat merkki-
tuotteet, jäätelötuoteryhmän asian-
tuntemus ja monipuolinen valikoima.

Jäätelömarkkinalle on sesonki-
luonteisuuden ohella tunnusomaista
tuotteiston nopea uusi-
pea uusi-

tuminen ja uutuuksien runsas
määrä. Valiojätelön tuotteistosta
runsas viidennes uusiutui viime
vuonna. Keväällä 1997 Valiojätelö
toi markkinoille 18 uutuusjäätelöä,
jotka menestyivät hyvin impulssitu-
teryhmissä: tuuteissa, puikoissa ja li-
monadijässä. Syksyllä 1997 Valiojää-
telö toi markkinoille vielä 8 uutuutta
lisää.

Valiojätelön tärkeimmät tuote-
merkit ovat Pingviini, Classic, Valio-
jätelö, Joke, Super ja La Gala. Ping-
viini on myydyin impulssituote Suo-
messä. Yksittäisistä mauista Pingviini,
suklaa on hallinnut tilastojen yk-
kössijaa jo vuosia.

Jäätelövuosi alkoi nihkeästi. Tam-
mi - toukokuussa jäätelön kokonais-
markkina pieneni 10 prosenttia
edellisvuodesta. Jäätelösesongin
alku viivästyi kesäkuun puolelle,
mutta lähes koko kesän vallinnut
poikkeuksellisen kaunis ja lämmin
sää nosti kulutusta. Kokonaismarkki-
na kasvoi kaksi prosenttia jääden
kuitenkin alle ennätysvuoden 1995.
Kulutus henkeä kohti oli 13,9 litraa.
Kotipakkausten suhteellinen osuus
kasvoi jo toista vuotta peräkkäin,
mikä alentaa kokonaiskannattavuut-
ta.

Impulssituotteista tuuttien
myynti kasvoi, mutta viime

vuosina nopeasti lisääntynyt premi-
umpuikkojen myynti väheni. Limon-
nadijaiden kokonaisynti ei juuri
kasvanut hyvästä kesästä huolimatta.
Valiojätelön limonadijaiden myynti
kehittyi kuitenkin suotuisasti, ja uu-
della tuotteistolla saatiin takaisin
markkinajohtajuus Joke-tuotemerkil-
lä.

Valiojätelön vienti suuntautui
Baltian maihin ja Venäjälle. Viennin
määrä aleni jonkin verran edellis-
vuotisesta, mikä johtui ennen muuta
paikallisen jäätelövalmistuksen ke-
hityksestä ja hintakilpailukyvästä.

Tytäryhtiö Valio Pietarin liikevaihto
kasvoi runsaat kaksikymmentä
prosenttia, vaikka lähes jokapäiväi-
senä haasteena ovat muuttuvat vi-
ranomaismääräykset ja toimintatavat.
Lappeenrannan terminaalista toimi-
tetaan laajaa Valio-tuotteiden vali-
koimaa suoraan venäläisiin vähittäis-
kauppoihin Pietarissa ja nykyisin
myös Moskovassa. Lisäksi Pietarissa
on jäätelötukku.

Valio Kotimaan myynti

Valio Kotimaan myynti -liiketoiminta-alueen tehtävänä on toimia tuoteryhmälähtöisten liiketoiminta-alueiden yhteisenä myynti- ja jakeluorganisaationa sekä tuottaa eräitä markkinoitiin liittyviä palveluja.

Tehtävää varten maa on jaettu yhdeksään myynti- ja jakelualueeseen. Toimipaikat sijaitsevat Helsingissä, Turussa, Tampereella, Riihimäellä, Kouvolassa, Seinäjoella, Jyväskylässä, Joensuussa ja Oulussa sekä näiden lisäksi toimintaa on ollut Rovaniemellä. Suurkeittiö- ja teollisuusmyynissä em. myyntialueita on yhdistetty suuremmiksi kokonaisuuksiksi. Toimipaikat eivät ole muuttaneet vuoden aikana.

Kotimaan myynnin organisaatiota muutettiin aluetulosyksiköihin perustuneesta mallista linjaorganisaatioon vuoden 1997 alusta lukien.

Kotimaan myynnin liikevaihto oli 5 253 miljoonaa markkaa, investoinnit 29,7 miljoonaa markkaa ja henkilöstön määrä keskimäärin 1 144, missä on vähennystä 94 henkilöä organisaatiomuutoksista johtuen.

Noudatetun hinnoittelustrategian, edelleen kiristyneen kilpailutilanteen ja monessa tuoteryhmässä tapahtuneen kulutuksen laskun seurauksena myynnin volyyymi väheni edelleen noin seitsemän prosenttia, mutta oli kuitenkin lähes budjetoidun mukainen.

Toiminnan kehittämisen painopistealueina vuoden aikana olivat

myynnin ohjauksen tehostaminen tuoteryhmähallinnan periaattein, toiminnan laadun parantaminen ISO 9002 -standardin mukaisesti ja tilaus-toimitus -prosessin kehittäminen.

Pitäjänmäen meijerin maidonpakkauksen lopettamisesta johtuvat alue- ja toiminnalliset muutokset käynnistettiin vuoden lopulla. Tampereen meijerin toiminnan siirtymisestä kilpailijalle aiheutuvien muutosten suunnittelu käynnistettiin niinkään vuoden lopulla. Tavoitteena on siirtää Tampereen toiminnot Lakalaivan kiinteistöön alkaneen vuoden kevääseen mennessä.

Keväällä kuluttajien keskuudessa tehdyn yritys-kuvatutkimuksen mukaan Valion yritys- ja kilpailijoihin verrattuna on edel-

leen parantunut. Tämä yhdessä korkean asiakastyytyväisyyden kanssa mahdollistaa Valion selvitymisen edelleen kiristyvillä maitovalmistemarkkinoilla kotimaassa alkaneenaikin vuonna.

*Vuoden Kokki -97
Michael Björklund*

Haasteena vastuu

Valion kulttuuriin on vuosikymmenten ajan sisäänrakennettu hyvän ja vastuullisen laadun käsite. Ruoan puhtaus ja turvallisuus nähdään ympäristön muutosten ja kansainvälistyvän elintarvikekaupan myötä uudella tavalla, laajemmin kuin pelkkänä teknisenä laatuna. Nyt tarkastellaan kriittisesti tuotteen koko elinkaarta - myös eettiseltä kannalta. Laatuketjun on toimittava kaikissa vaiheissaan asiakasläheisesti, luotettavasti ja vastuullisesti.

Valiomaidon laatuohjelman keskeiset periaatteet, terve karja sekä ympäristöä ja eläimiä säästävää tuotantotapa, on kirjattu maidontuottajien käytössä oleviin laatukäsikirjoihin. Eläinten yksilöllinen kohtelu ja ennaltaehkäisevä terveydenhoito kuuluvat valiolaiseen karjanhoitoon. Kaikki laatuohjelmaan sitoutuneet maitotilat tuottavat maidon

vuoteen 1998 mennessä EU:n ympäristötuen ehtojen mukaisesti.

Valio vastaa vuosittain yli 1,5 miljardin maitolitran keräilystä. Maidon tie tilalta kauppaan pidetään mahdollisimman lyhyenä optimoimalla keräily- ja jakelureitit tietokoneen avulla. Tiloilta joka toinen päivä kerättävä maito käsitellään meijerissä alle vuorokaudessa. Maidon lämpötilaa tarkkaillaan tiloilla, maitoautossa, meijerin vastaanotossa, tuotantoprosessin aikana, kylmävarastossa, kauppaan kuljetettaessa ja kaupassa. Katkeamaton kylmäketju varmistetaan laatuohjelmien avulla.

Valiolaisissa meijereissä on aloitettu ympäristöjärjestelmän rakentaminen ISO 14001 -standardin mukaisesti ympäristönsuojelun koko kentän hallitsemiseksi.

Valiossa pyritään vähentämään pakkausjätteen määrää. Valio on kehittänyt yhdessä asiakkaitensa kanssa uudelleenkäytettäviä jakeluyksiköitä, kuten rullakoita, laatikoita ja tarjottimia. Niillä kuljetetaan nykyisin kauppaan yli 80 prosenttia Valion pakkaamista tuotteista. Uudelleenkäytettävillä jakeluyksiköillä on pystytty merkittävästi vähentämään kertakäyttöistä pakkausmateriaalia.

Valio suosii kierrätettäviä ja energiana hyödynnettäviä kulutajapakkauksia. Niistä suurimman ryhmän muodostavat kartonkiset maito- ja mehupakkaukset. Kartonkipakkausten kierrättämiseksi Valio on osakkaana Suomen NP-kierrätys Oy:ssä, joka järjestää materiaalin keräämisen yli 10 000 hengen taajamissa koko maassa. Kerätystä nestepakkauskartongista tehdään hylsykartonkia.

Valio Oy:n omistajat 31.12.1997

Osakkaan nimi	Kotipaikka	Osakkeita kpl à 20 000 mk
Alavuden Osuusmeijeri	Alavus	102
Alueosuuskunta Promilk	Lapinlahti	2 218
Etelän Maitokunta	Vihti	393
Evijärven Osuusmeijeri	Evijärvi	42
Finnmilk Oy	Tampere	347
Hirvijärven Osuusmeijeri	Jalasjärvi	46
Hämeen Osuusmeijeri	Valkeakoski	233
Hämeenlinnan Osuusmeijeri	Hämeenlinna	1
Härmän Seudun Osuusmeijeri	Alahärmä	82
Iisalmen Osuusmeijeri	Iisalmi	287
Kainuun Osuusmeijeri	Kajaani	898
Kangasniemen Osuusmeijeri	Kangasniemi	80
Kauhavan Osuusmeijeri	Kauhava	72
Kaustisen Osuusmeijeri	Kaustinen	1
Keski-Pohjan Juustokunta	Toholampi	1 271
Keski-Suomen Maitokunta	Jyväskylä	1 253
Kiuruveden Osuusmeijeri	Kiuruvesi	233
Koilliskuntain Osuusmeijeri	Salla	112
Kortesjärven Osuusmeijeri	Kortesjärvi	37
Kuusamon Osuusmeijeri	Kuusamo	265
Kyrönmaan Osuusmeijeri	Isokyrö	124
Kärsämäen Osuusmeijeri	Kärsämäki	88
Laaksojen Maitokunta	Ylivieska	1
Lammin Osuusmeijeri	Lammi	113
Liperin Osuusmeijeri	Liperi	162
Nilsian Osuusmeijeri	Nilsia	288
Nurmeksien Osuusmeijeri	Nurmes	626
Osuuskunta Idän Maito	Joensuu	2 877
Osuuskunta Lapin Maito	Rovaniemi	584
Osuuskunta Maito-Aura	Turku	1 571
Osuuskunta Maitojaloste	Seinäjoki	2 508
Osuuskunta Maitokolmio	Toholampi	244
Osuuskunta Maitomaa	Suonenjoki	290
Osuuskunta Maito-Pirkka	Tampere	1 036
Osuuskunta Normilk	Jyväskylä	5
Osuuskunta Pohjolan Maito	Haapavesi	2 750
Osuuskunta Rannikon Maito	Raahe	142
Osuuskunta Satamaito	Pori	348
Osuuskunta Tuottajain Maito	Riihimäki	7 250
Paavolan Osuusmeijeri	Ruukki	32
Tyrnävän Osuusmeijeri	Tyrnävä	1
Vieremän Osuusmeijeri	Vieremä	99
Virtain Osuusmeijeri	Virrat	80
Ähtärin Seudun Osuusmeijeri	Ähtäri	125
Osakkaita yhteensä 44 kpl		29 317
Osakepääoma yhteensä		586,34 milj. mk

Valio-konserni ja omistajameijerit

Liikevaihto ja henkilöstö 1997

	Liikevaihto milj. mk	Henkilöstö 31.12.1997
Valio Oy	7 303	3 868
Valio Oy:n tytäryhtiöt		
Valio International U.S.A. Inc.	473	197
Vache Bleue S.A.	306	91
N.V. Valio International Belgium - Nordic Foods	161	21
Valio Sverige AB	68	25
Valio Eesti AS	69	19
VBF Trading S.A.	55	2
ZAO Valio St. Petersburg	52	27
Tapila AS	41	57
Valiotekniikka Oy	13	23
Valio International Middle East SAL	0,4	1
Tytäryhtiöt yhteensä		463
Valio-konserni yhteensä	8 056	4 331
Omistajameijerit ¹⁾		378
Valioryhmä yhteensä		4 709

¹⁾ Valion kanssa markkinointisopimuksen solmineet osakassmeijerit ja hankintaosuuskunnat

Valio-konsernin osoitteita

Toimintakeskus
Meijeritie 6
PL 10
00039 VALIO
Puh. 01038 1121
Telekopio (09) 562 5068
Internet <http://www.valio.fi>

LIIKETOIMINTA-ALUEET

VALIO KOTIMAAN MYYNTI

Meijeritie 6
PL 10
00039 VALIO
Puh. 01038 1121
Telekopio 010381 2209

Myyntin toimipaikat

Valio Helsinki
Meijeritie 6
PL 10
00039 VALIO
Puh. 01038 1121
Telekopio 010381 2631

Valio Joensuu
Meijerintie 1
80100 JOENSUU
Puh. 01038 1132
Telekopio 010381 5938

Valio Jyväskylä
Laukaantie 9
PL 177
40351 JYVÄSKYLÄ
Puh. 01038 1122
Telekopio 010381 3900

Valio Kouvola
Tehontie 31
PL 11
45201 KOUVOLA
Puh. 01038 1126
Telekopio 010381 4955

Valio Oulu
Kangaskontiontie 2
PL 351
90101 OULU
Puh. 01038 1128
Telekopio 010381 5606

Valio Riihimäki
Meijerintie 6
PL 116
11101 RIIHIMÄKI
Puh. 01038 1123
Telekopio 010381 4010

Valio Seinäjoki
Osmankatu 2 E 6
PL 97
60101 SEINÄJOKI
Puh. 01038 1127
Telekopio 010381 5150

Valio Tampere
Vihiojantie 3
(1.6. alkaen Automiehenkatu 2)
PL 60
33101 TAMPERE
Puh. 01038 1124
Telekopio 010381 4304

Valio Turku
Rieskalähteentie 70
PL 120
20101 TURKU
Puh. 01038 1125
Telekopio 010381 4752

VALIO JUUSTOT

Meijeritie 6
PL 10
00039 VALIO
Puh. 01038 1121
Telekopio 010381 2529

VALIO RAVINTORASVAT JA JAUHEET

Osmankatu 2
PL 337
60101 SEINÄJOKI
Puh. 01038 1127
Telekopio 010381 5171

VALIO TUORETUOTTEET

Meijeritie 6
PL 10
00039 VALIO
Puh. 01038 1121
Telekopio 010381 2539

VALIOJÄATELÖ

Meijeritie 3
PL 50
00039 VALIO
Puh. 01038 1121
Telekopio 010381 2509

VALIO OY:N TYTÄRYHTIÖT

Tapila AS Laeva Meierei
Laeva vald
EE2463 Tartumaa
ESTONIA
Puh. 990 372 7 498 298
Telekopio 990 372 7 498 384

Vache Bleue S.A.
Grand Route 552
B-1428 Lillois-Witterzee
BELGIUM
Puh. 990 32 6721 1271
Telekopio 990 32 6721 8215

Valio Eesti AS
Karu 19/11
EE0001 Tallinn
ESTONIA
Puh. 990 372 6 313 275
Telekopio 990 372 6 268 620

Valio International Middle East SAL
PO Box 90
1158 Jdeideh-Beirut
LEBANON
Puh. 990 961 1 885 531
Telekopio 990 961 1 884 568

Valio International U.S.A. Inc.
McCadam Cheese Co., Inc.
PO Box 345/Annette Street 12
Heuvelton, N.Y. 13654
USA
Puh. 990 1 315 344 2441
Telekopio 990 1 315 344 7291

ZAO Valio St. Petersburg
Vasiljevski Ostrov 18. linia d. 47
199178 St. Petersburg
RUSSIA
Puh. 990 7 812 325 8303
Telekopio 990 7 812 325 8545

Valio Sverige AB
PO Box 10094, Arenavägen 23
S-121 27 Stockholm-Globen
SVERIGE
Puh. 990 46 8 725 5150
Telekopio 990 46 8 725 5151

Valiotekniikka Oy
Meijeritie 4
PL 122
00371 HELSINKI
Puh. 01038 1172
Telekopio 010381 2959

VBF Trading S.A.
PO Box 158
CH-1222 Vérenaz (Geneva)
SWITZERLAND
Puh. 990 41 22 752 5300
Telekopio 990 41 22 752 4301

